Է. ՏԱՐԻ 1965 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՀՐՈՏԻՑ 4382 — Հ. Տ. 3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 — Ն. Տ. 15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 29 ԶԻԼՀԻՃԱՅԻ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԲԸՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԱԼԱԹՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. Գալաթ. Հասա[illegible] Տ. տարին	160
» »	80
» »	40
Դուրս. »	200
» »	100
Օտար երկ. »	56
» »	28

Դուրս. զրկ. [illegible] Տեղեկութեան վրայ և գովազդութիւնս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ի. ԳԱԼԻՍ, 3 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հելիկոլանտ կղզին Գերմանիոյ յանձնուեցաւ անցեալ շաբաթ օր։ Բրուսիոյ ներքին գործոց նախարար Պ. ֆոն Պէօթիխէր ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնեի մը հետ Համպուրկէ Հելիկոլանտ եկաւ։ Հոլման ծովակալն եւս Վիլհէլմսհավէնի զինուորական նաւահանգստէն եկաւ երկու մարտանաւերով, և վաղտ մը ծովային զօրք ցամաք հանեց։ Կղզւոյն անգլ. կառավարիչ Պ. Պարքլի, իւր պաշտօնեաներով և կղզւոյն երեւելիներով շրջապատեալ, դիմաւորեց զՊ. ֆոն Պէօթիխէր նաւամատոյցին, և գրօշներով զարդարուած փողոցներու մէջէն անցունելով, տարաւ կառավարական պալատն։ ուր անմիջապէս գերմանական դրօշը պարզուեցաւ, և մինչեւ արեւուն մարը մնալը՝ ծածանեցաւ անգլիական դրօշին վերեւ։ Ցանուն Վիլհէլմ Կայսեր տիրելով կղզւոյն, Պ. Պէօթիխէր բանախօսութեամբ մը յոյս յայտնեց թէ կղզւոյն բնակչաց բարեկեցութիւնը պիտի աւելնայ յապագային։ Ցրուած հացկերոյթին մէջ, նախարարն յիշեցուց թէ անգլերգերմանական համաձայնութիւնն երկուց երկրաց միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները կ'ամրապնդէ։ Նախարարը բաժակ առաջարկեց ի պատիւ Վիքթորիա թագուհւոյն, մայր Ֆրեդերիկ կայսրուհւոյն և մեծ-մայր գերման Վեհապետին։ Կառավարիչ Պ. Պարքլի ի պատասխանի բաժակ առաջարկեց ի պատիւ Վիլհէլմ Կայսեր։ Այս անգլիացի պաշտօնատար կարի յուզեալ կ'երեւէր, և շատ ցած ձայնիւ խօսեցաւ։ Հէլիկոլանտի ծովային բաղանեաց մնօրէն Պ. Միչէլս, յանուն կղզեցւոց, բաժակ առաջարկեց Կայսեր կենաց։ Պ. ֆոն Պէօթիխէր եւս, յանուն Հէլիկոլանտցւոց, շնորհակալութիւն յայտնեց անգլիական կառավարութեան՝ եօթանասուն և հինգ տարիներէ հետէ շատ լաւ կերպիւ կառավարած լինելուն համար այս կղզին։ Հացկերոյթի մէջոցին, Կայսեր կողմէ կղզեցւոց ուղղեալ հրովարտակ մը և նախարարապետ Զօր. ֆոն Բաֆրիվիի մէկ հրամանագիրը փակցուեցան պատերուն վրայ։ Յետոյ Պ. Պարքլի, առաջնորդութեամբ Պ. ֆոն Պէօթիխէրի, մեկնեցաւ կղզիէն, և անգլ. մարտանաւ մը նստելով դնաց։ Պ. ֆոն Պէօթիխէրի դալուստն և անգլ. կառավարչին մեկնումը թնդանօթներով ողջունեցան երկուստեք։

Պ. ֆոն Պէօթիխէրի առաջին գործն եղաւ պատրաստութիւններ կատարել Վիլհէլմ Կայսեր վայելուչ ընդունելութեան համար, որ հետեւեալ օրն (այս կիրակի) անգլիական ջուրերէն վերադառնալուն, հանդիսապէս մուտ Հէլիկոլանտ, որ արդէն գերմանական երկիր մ'եղած էր։ Գերմանական եւ անգլիական դրօշք շաբաթ օր քով քովի ծածանելէն ետքը, կիւրակի առաւօտ գերմանական դրօշը միայն պարզուեցաւ կառավարչական պալատն վրայ։

Վիլհէլմ Կայսեր յանգիտ ուղեւորութեան առթիւ, գերմանական մարտանաւու մը մէջ առաջին անգամ լինելով աւետարեր ազաւնիներու փորձն եղաւ յաջողութեամբ։ Այս փոքր թռչուններէն քանի մը հատ Կայսրն հետ առած էր Հոֆ-ինֆլբէ զբօսանաւուն մէջ, և Վիլհէլմսհավէնէ 18 ժամ հեռանալէն ետքը, Ն. Վեհափառութիւն իւր ձեռքով արձակեց ազաւնի մը, որոյ ոտքէն կապած էր փոքրիկ նամակ մը Կայսրուհւոյն ուղղեալ։ Հաւատարիմ և ուշիմ ազաւնին Վիլհէլմսհավէնի իւր մեկնակէտը վերադարձաւ երկու ժամէն, և Կայսրուհւոյն յանձնուեցաւ բերած նամակը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԻՊԵՐ ԵՒ ՋՐՈՑՑՆԵՐ

Հազարաւոր Հրեայներ կը մեկնին Վիլնայի նահանգէն, Պրազիլիա գաղթելու համար։ Ռուս կառավարութիւնն ամենայն յօժարութեամբ կը հաւանի Հրէից Ռուսիայէ մեկնելուն։ Շատ մը Հրեաներ ալ, առաջարկութեամբ Փարիզի Իսրայէլական Միութեան, ձէկայիլի մէջ բախտ որոնել կ'երթան։

—Զափազանց ազդաւէր Ֆինլանտացիներ վերջին ժամանակներս իրենց երկրին մէջ յիշատակարաններ կանգնած էին՝ յաւերժացնելու համար յիշատակն այն յաղթութեանց դրոշ Նուէտացիք և Ֆինլանտացիք ժամանակաւորած են Ռուսաց վրայ, որք Ֆինլանտիա արշաւած էին։ Ցիշեալ ազդասէրներուն նպատակն էր այս կերպիւ նոր սերնդեան սրտին մէջ վառ պահել օր մը ռուսական իշխանութիւնը թօթափելու բաղձանքը։ Ռուս կառավարութիւնը, բնականապէս դժգոհ, այս օրերս հրաման դրկեց Ֆինլանտիոյ կուսակային թէ այսուհետեւ ո՛չ մէկ յիշատակարան պիտի կանգնուի Ֆինլանտիոյ մէջ առանց կանխաւ արտօնութիւն ընդունելու Վեհ. Կայսրէն։

—Ի Ռաշթ, պարսկական քաղաք Կասպից ծովուն վրայ, թէհրանցի երեւելի միլիոնատէր Էմին Զարպ մեսաքսի օրինակելի գործարան մը բացաւ, յորում 300 կանայք կ'աշխատին։ Հակառակ Անգլիացւոց ազդեցութեան, գործարանին բոլոր մեքենայք Ռուսերէն գնուած են, և առաջին արտադրութիւններէն նմոյշներ զրկուեցան Ռուսիոյ ամէն վաճառաշահ և ճարտարագործ կեդրոններուն։

—Կաւկասեան իշխանութիւնք առայժմ արգիլեցին ռուսահպատակ հայ ուխտաւորներու Ս. Կարապետի վանքն ուխտի երթալն, և կուսակալին հրամանաց հաւաձայն, անցագիր չպիտի տան երթալ ուղղոներուն։

—Փեթերսպուրկէ առ Նո- ուղղեալ թղթակցութիւն մը կը նշանակէ Ռուսիոյ զինուորական և նաւային վարչութեանց մէջ իրագործուած յառաջդիմութիւնները։ Մի կողմէ պետական վառօդարանաց գործաւորներուն կ'ուսուցուի անծուխ վառօդի շինութիւնը, միւս կողմէ Փեթերսպուրկի գլխաւոր գործարանաց մին կը պատրաստուի թնդանօթներ շինել որք անծուխ վառօդով ռումբ պիտի կրնան արձակել։ Ռուսական նաւային վարչութիւնն եւս մարտանաւուց թիւը կ'աւելցնէ։ Օգոստոսի սկիզբը նոր թորփիտոնաւ մը ի ծով իջուց, և սեպտեմբերի մէջ Նիքոլայէվի և Սեւաստոպոլի նաւարանաց մէջ պիտի սկսի մի քանի նոր զրահաւորներու շինութեան։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

Պերլինի Բժշկական Համաժողովոյ մէջ յայտնուած գլխաւոր բանը սա է որ հանրածանօթ գերման Փրոֆէսոր Բոխ ծիւրախտի (Էրէմ) միկրոբին վրայ իւր փորձերը ծանոյց։ Ինք որ թէ՛ ծիւրախտի և թէ հնտախտի միկրոբները գտած է զաւաշին, կ'ըսէ թէ ծիւրախտը բուժելու գիւտն ընելու վրայ է։ Ինչ ինչ նիւթեր գտած է որք ծիւրախտի միկրոբը կրնան սպաննել ծիւրեալ գործարանին դուրս, և նիւթ մ'ալ գտած է որ յիշեալ միկրոբը կարող է սպաննել նոյն իսկ ծիւրեալ գործարանին (կոկորդին կամ թոքին) մէջ։ Ցայսմայր մարդկային արարածի վրայ չէ փորձած, բայց մարդու ամենէն աւելի մօտ ողնաւոր անասուններու վրայ յաջողած է։ և երեւելի բժիշկներ կը հաստատեն թէ այս անասնոց վրայ յաջողած փորձ մը վճռական է մարդկային արարածներու համար եւս։ Տքթ. Բոխ շատ զգուշաւոր մարդ է, և թէպէտ ներքնապէս համոզուած է ժամանակիս ամենէն մեծ և ամենէն օգտակար գիւտերէն մին ըրած լինելու, բայց չաճապարեր, և իւր գտած նիւթերն այժմէն չի ծանուցաներ, յախուռն փորձերու առիթ չտալու համար։ Երբ հնտախտի միկրոբը գտնուեցաւ, ամեն ոք ըսաւ։ «Ի՞նչ բանի կը ծառայէ գտնել անտեսանելի ճճին որ հնտախտ յառաջ կը բերէ եղեր, երբ հնտախտին դարման չի գտնուիր»։ Նոյնը կ'ըսուէր ծիւրախտի միկրոբին նկատմամբ ալ։ Այժմ Տքթ. Բոխ համոզուած է թէ այս չարագործ միկրոբներուն որոշեալ դեղով և դրութեամբ փճացումը շատ չանցած կատարեալ իրողութիւն մը պիտի լինի։»

* *

Ֆրանսական լրագիրք մասնաւոր գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն Բժշկական Համաժողովոյ նախագահ Տքթ. Վիրխովի հետեւեալ խօսքերը, զորս արտասանած է Ֆրանսացի բժշկաց կողմէ տրուած հացկերոյթին մէջ։

«Երբ երիտասարդութեանս մէջ Փարիզ գացի, համակրանօք ընդունուեցայ։ Շատ երիտասարդ հասակի մէջ դիս անդամ ընտրեցին ֆրանսական կաճառին։ Յետոյ պատերազմը բաժնեց զմեզ։ Սակայն թիւ ազգակիցներու հետ ես էի որ քաղաքային խորհրդարանէն և Ռայխսթակէն խնդրեցի ինչ ինչ սահմաններէ անդին չանցուցնել պատերազմական գործողութիւններն։ Ցանմահետէ ամբաստանեցին զիս իբր թէ անարդական խօսքեր ըրեր եմ Ֆրանսացւոց դէմ։ Այս զրպարտութիւն ինձ չի գպչիր։ Յուզեալ ժամանակներու մէջ, մարդ միշտ տէր չէ իւր խօսքին։ այս բան ամէն մարդու կրնայ պատահիլ։ Մարդ ենք։ Եթէ այդ բան ինձ ալ պատահած է, գէթ կրնամ հաւաստել թէ ձեր ազգին դէմ վիրաւորիչ բան մը միտքէս չեմ անցուցած երբեք։ Մոռնա՛նք այս ամենայն։ Միջազգային բժշկութեան համար նոր դարագլուխ մը կը սկսի։ Զմեզ միացնող կապերն այլ եւս չպիտի խզենք։»

ՀՆՏԱԽՏ

Սքոնդոբ կը գրէ։

«Այլ եւս անկարելի է տարակուսիլ թէ հնտախտը դէպ արեւմուտք կը յառաջդիմէ։ Կարելի է տակաւին իւր ընթացքը կասեցնել, ինչպէս անցեալին մէջ տեսնուած է։ 1832ին, 1849ին, 1854ին և 1865 66ին, Անգլիա կրցաւ մնալ, և առաջին երեք թուականներուն, մեծ կոտորած ալ ըրաւ։ Ամեն անգամուն նոյն ճամբով եկաւ։ Հնդկաստանէն Կարմիր ծով մտաւ, յետոյ Կասպից ծովու եզերքն երեւցաւ, ուստից արշաւեց յԱրեւմտեան Եւրոպա, և Սպանիոյ և Ֆրանսայի ճամբով յԱնգլիա։ Այս անգամ ալ արդէն շատ մահեր պատճառած է ի Բասրան, Կարմիր ծով, և ի Պաքու, Կասպից ծովու վրայ։ Երեւցած է նաեւ ի Վալենցիա, և մնած է Մատրիտ։ Եւրոպիոյ այլ և այլ կողմերը, վերջին ժամանակներս, օդն ալ նպաստաւորոց գտնուած է հնտախտի ճամբան, այսինքն՝ տաք եւ խոնաւ օդեր՝ փոխ առ փոխ, և թէպէտ ընդհանուր ահաբեկման տեղի չկայ, բայց հարկ է որ հանրային իշխանութիւնք և անհատք ամեն զգուշութիւններ ի գործ դնեն, ինչպէս ուրիշ շատ մը համաճարակներու դէմ, հնտախտի դէմ ալ մաքրութիւն և ժուժկալութիւն երկու մեծագոյն միջոցներն են, մասնաւոր զգուշութեամբ կերուխումի մասին։ Քաջառողջ մարդ մը դիւրաւ չի վարակիր հնտախտէ։ Անոնք որ անհոգութեամբ կամ փիլիսիքայական տարութեամբ հնտախտէ բռնուելու ենթակայ են, մեծագոյն զգուշութիւն կը պարտին իւրաքանչիւր ոք։ Ինչ որ ներեւն այնքան ահարկու և կոտորիչ ախտ մ'էր։ Առաջին հանրածանօթ նշանները տեսնուելուն պէս, որոշեալ դարմանները պէտք է փութացնել, և եթէ այս կանոնին միտ դրուէր, հազարաւորք կ'ազատէին նախորդ համաճարակներէն։ Առողջապահական կանոնադրութիւնք, ամեն ժամանակ կարեւոր, այլ տասնապատիկ աւելի հարկաւոր են երբ հնտախտի վտանգ կայ, այնպէս որ ամենափոքր զանցառութիւնն ոմիր մը համարելի է։ Տանց բակերու, պարտէզներու և պարապ դետիններու վրայ աղբիւս և աւելուկ թափել և թողուլ օրերով, ինչպէս ստորին կարգի ժողովուրդը սովոր է ընել, կը դիւրացնէ հնտախտի ճարակումը՝ պատրաստ ընդունարան հայթայթելով։ Մնաւած ջուրին ալ մասնաւոր զգուշութիւն ամենակարեւոր է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Փարիզի Առեւտրական Սակարանը, նոր թղթատան և կեդրոնական շուկային մօտ, ֆրանսական ոստանին գեղեցկագոյն շէնքերէն մին է։ Դժբախտը կը ծածկէ ընդարձակ բոլորշի սրահ մը, որոյ չուրջ նոր շէնքը թեւ մը կը կազմէ։ Այս շէնք բաժնուած է դրասենեակներու, յորոց շատեր առեւտրական գործերու յատկացեալ։ Շէնքին մէկ մասն այս օրերս հանդիսաւոր բացուեցաւ իբրեւ առեւտրական թանգարան ի ձեռն «Առեւտրական և արհեստագործական գաղթային Ընկերութեան»։ Մեծ սրահ մը շքեղապատուած է ապակեայ մնուկներով, յորում ի ցոյց պիտի դրուին զանազան երկրաց արտադրութիւնք։ Շէնքին նոյն մասին մէջ սրահ մը յատկացուած է իբրեւ ընթերցարան եւ մատենադարան առեւտրական աշխարհագրութեան, ուր ժողովուրդը ձրի պիտի ընդունուի։ Ուրիշ սրահի մը մէջ մասնաւոր գործարանք եւ վաճառատունք կարող են իրենց արտադրութիւններն և բերքերն ի ցոյց դնել։ Բիմիական ալխատանոց մ'ալ կցուած է այս սրահին։ Բացման հանդիսին առթիւ տնօրէն Պ. Նիքլօ հակիրճ ճառով մը բացատրեց այս ձեռնարկութեան նպատակը։ Փարիզի քաղաքային խորհրդոյն կողմէ Պ. Փեթրօ շնորհաւորեց ձեռնարկուներն՝ անհատական նախաձեռնութեամբ այսպիսի հանրօգուտ հաստատութիւն մը հիմնելուն համար։

—Փանամայի ջրանցքին ընկերութեան պաշտօնական հաշուետարդար Պ. Մոնշիքուռի տեղեկագիրը ներկայացուեցաւ Փարիզի դատարանին։ Զոր մասերու բաժնուած է։ Ա. Ընկերութեան կացութիւնն 1888 դեկտ. 14ին, երբ առժամանակեայ վարիչներ կարգել պէտք եղաւ, փոխառութեան համար Պ. ու Լէսէփսի ըրած վերջին ձեռնարկին անյաջողութեան վրայ։ Բ. Այս առժամեայ վարիչներու ձեռամբ Ընկերութեան գործոց մատակարարութիւնը մինչեւ 4 փետր. 1889, Դ. Պ. Պրիւնէի մատակարարութիւնը մինչեւ 8 մարտ, 1890, և Դ. Պ. Մոնշիքուռի մատակարարութիւնը մինչեւ 30 յունիս 1890։ Այս տեղեկագրէն կ'երեւի թէ ի սկզբանէ ցայսմայր Փանամայի ընկերութեան ձեռքն անցած և ի Փանամա և ի Փարիզ ջրանցքի գործին ծախսուած դրամներուն համագումարն է մէկ միլիառ 313 միլիոն ֆր։ յորմէ 16 միլիոն ֆր։ միայն կը մնայ պատրաստ դրամ և գանձելի թուղթ։ Իւր նախորդին պէս, Պ. Մոնշիքուռ եւս կը պնդէ թէ հարկ անհրաժեշտ է նոր կարգադրութեամբ գտնել նոր դրամագլուխ մը և կազմել նոր Ընկերութիւն մը Փանամայի ջրանցքին շինութիւնն ի գլուխ հանելու համար։ Ոչ միայն Ֆրանսայի պատիւը կը պահանջէ զայս, այլ և գործնական խոհեմութիւնն, ըստ որում եթէ շինութիւնն յառաջ չ'տարուի, մեծաւ քանակութեամբ հաւաքուած շինուածանիւթք և մեքենայք դրէթէ բոլորովին կը փճանան, և ցայսմայր եղած մեծաքանակ գոհողութեան փոխարէն ֆրանսացի ստորագրողաց ձեռքը բան մը չանցնիր։

ՄԱՐՈՆԻՏ

Պապը մասնաւոր հոդածութիւն կը ցուցնէ Լիբանանու Մարոնիներուն։ Հրամայեց որ Մարոնի կղերին կրթութեան համար մասնաւոր կղերանոց մը հիմնուի ի Հռոմ։

—Քանի որ Սուրիոյ կաթոլիկներն յիշեցինք, չմոռնանք նշանակել թէ Անգլիացի կաթոլիկները մեծ կորուստ մ'ըրին յանձին Նիւմանի կարդինալին, որ մեռաւ ի հասակի 84 ամաց։ Առաւաւածաբանական և պատմական շատ երկեր կը թողու։

ՊԱՀԱՆԵՆԵՆ ԴԻՊԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Սերպիոյ գլխաւոր լրագիրք կը շարունակեն իրենց հակառութեան հրատարակութիւններ։ Կառավարական Օ-ֆէ- Պանիոյ կացութիւնը կը բաղդատէ Ալգար-Լուէնի կացութեան հետ, եւ կ'ըսէ թէ Աւստրիա, որոյ Պերլինի Վեհաժողովէն ստացած պաշտօնն աւարտած է գրաւեալ երկուց դաւառաց մէջ, պէտք է թողու և հեռանայ։

* *

Նոյն թերթ, սերպ տարրին պահպանութեան համար, կ'առաջարկէ սերպ եպիսկոպոսաց անուանումն ուր որ սերպ ազգաբնակութիւն կայ։ Մեր յարգոյ պաշտօնակից Մէդէ իւր երեկի թուով իրաւամբ պաշտպանելով կայսերական կառավարութեան տնօրինութիւնն, որ Սկիւպի, Բէօվրիւլիի և Օխրիտայի պուլկարաբնակ թեմերուն համար պուլկար եպիսկոպոսաց պաշտօնն հաստատած է Պէրաթներով, գարմանք կը յայտնէ թէ անոնք որ ի սկզբան կը պաշտպանէին պուլկարական եկեղեցութիւնն և հետեւապէս պուլկար եպիսկոպոսութիւններն, այժմ տարբեր դաղափար մը կ'արտայայտին, և կայս. կառավարութեան արդար տնօրինութեան դէմ դժգոհութիւն կը ցուցնեն։ Ցոյնք ի սկզբանէ անոր հակառակած էին եկեղեցութեան, և անոնց դժգոհութիւնէն աւելի զարմանալի է ռուս և սերպ լրագրաց մէջ արտայայտեալ դժգոհութիւնն, որք՝ ինչպէս յիշեցուցինք անցեալ օր՝ քսան տարի յառաջ Ներմապէս կը ջատագովէին պուլկարական եկեղեցութիւնն և պուլկար եպիսկոպոսութեանց հաստատումը։ Սերպք հիմա կը փախնան թէ Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար եպիսկոպոսութեանց պաշտօնապէս ստացած դիրքը մի՛ գուցէ տեղւոյն սերպ ազգաբնակութիւնը պուլկար ազգաբնակութեան հետ ձուլել միտի, և այս մտօք փափաքելի կը համարին որ սերպ եպիսկոպոսներ ալ գտնուին Սերպերուն համար։

ՀՐԴԵՀԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Հունգարիոյ մէջ Մոար կոչուած փոքր քաղաքն անցեալ շաբթուն գրէթէ ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ։ Երկու միլիոն ֆիորին վնաս կայ, և 200է աւելի առուներ այրեր են։ Թէ՛ Աւստրիոյ և թէ Հունգարիոյ մէջ ընդհանուր գժգոհութիւն կայ թէ մինչ քաղաքապետութիւնք մեծամեծ գումարներ կը գործածեն քաղաքները զարդարելու եւ աչքի զարնող բաներ ընելու, հրշէջ գործիներ հաստատելու և հրդեհէն կենաց և ընչից ազատումը դիւրացնելու բնաւ փոյթ չեն ըներ։ Արհիդուքս Եոզէֆ այս օրերս լաւ օրինակ մ'ընծայեց՝ իւր ծախիւք հրշէջ զօրագունդ մը բոլոր գործօք հաստատելով ի Մարկարիտա կղզի, Փէշթայի մօտ։ Ցունիսի սկիզբէն ի վեր, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ, հինգ գիւղեր ամբողջովին և երեք քաղաքներու մեծագոյն մասն հրոյ ճարակ եղած են։ Կ. Պոլսեցիք ի հարկին կրնան ուրեմն մխիթարուիլ։

—(5)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԻՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

Ստանուն շուտով սրբեց երեսը և ոտքի ելաւ։

Միւս սպասաւորները խորհեցան թէ պարտաւոր էին քաշուիլ երթալ։ Ամէնքն ալ դէպի դուռը գացին։

—Կեցէ՛ք, ըսաւ կոմսը հրամայական շեշտով։

Եւ խօսքը սեղանայարդարին ուղղելով,

—Թէոտոռ, ո՞ւր է կառապանը, հարցուց։

—Ձիերը դարմանելու զրաված է կարծեմ։

—Գիտէ՞ որ Լասէռի կոմսուհին գիշերն ապարանքին մէջ չէ անցուցած։

—Չգիտեր, պարոն կոմս։

—Լաւ։ Դռնապա՞նը։

—Ան ալ չգիտեր։

—Էհ՛ ուրեմն, Թէոտոռ, աւասիկ իմ հրամաններս, եւ դուք հոգ պիտի տանիք որ կէտ առ կէտ գործադրուին։ Ապարանքին դռներն այսօր գոց պիտի մնան։ դռնապանը ոչ մէկուն թող պիտի տայ ներս մտնել, կ'իմանա՞ք, ո՛չ մէկուն, եւ իր տեղէն չպիտի շարժի։ Դեռ չյիշեցուցաւ։ Ամէնքդ ալ հրամանիս ներքեւ էք այսօր։ ո եւ է պատրուակով դուրս չէք կրնար ելլել ապարանքէն։ Դուք ամէնքդ ալ ուղղամիտ եւ հաւատարիմ ծառայներ էք, վստահ եմ որ ոչ մէկերնուդ միտքէն պիտի անցնի իմ արգելքիս հակառակ շարժիլ։

Սպասաւորները յարգանքով խոնարհեցան։

—Թէոտոռ, հասկցա՞ք ըսածներս, շարունակեց Պ. տը Լասէռ։

—Այո, պարոն կոմս, պատասխանեց սեղանայարդարը, եւ պարոն կոմսը կրնայ վստահ ըլլալ մեր ամենուս հնազանդութեան վրայ։

—Առ այժմ ուրիշ բան մը չունիմ ըսելիք, կրնաք երթալ։

Սպասաւորները դուրս ելան։

—Հիմակ, ըսաւ Պ. տը Լասէռ ստընտուրն, կրնաք խօսիլ, մտիկ կ'ընեմ ձեզի։ ի՞նչ գիտէք։ ի՞նչ պատահեցաւ։

—Ա՜հ, պարոն կոմս, եթէ գիտնայի՛... Պարոն կոմս, ներողութիւն կը խնդրեմ ձեզմէ։

—Աւելորդ է, գիտեմ որ դուք յանցաւոր չէք։ Աղջիկս օրրոցէն յափշտակուած է։ ի՞նչ կերպով։ Այս կ'ուզեմ գիտնալ։ Խօսեցէք։

Եւ Պ. տը Լասէռ, ուժասպառ, աթոռի մը վրայ ինկաւ ծանրապէս։

—Երէկ իրիկուն, ըսաւ ստնտուն, ժամը տասը չկար դեռ երբ անկողին մտայ։ Պզտիկը կը քնանար հանդարտ քունով մը, չրթունքը կիսաբաց, ժպտուն։ Ես ալ քիչ մը եւաքը աչուքներս գոցեցի։ Խորունկ քուն մը կը քաշէի երբոր յանկարծ սենեակին մէջ ձայն մը արթնցուց զիս։ Կիսովին ելայ նստայ անկողնոյս մէջ եւ ճըրագին լուսովը տեսայ տիկին կոմսուհին, աղջիկանն օրրոցին վրայ ծռած։ Չեմ կըրնար ըսել թէ ժամը քանի՛ն էր, պարոն կոմս։ բայց վստահ եմ որ շատոնց ի վեր քնացած ըլլալու չէի։

«—Ահ, դո՞ւք էք, տիկին կոմսուհի, ըսի իրեն։

«—Այո, ես եմ, պատասխանեց։ Անկողին մտնելէ առաջ ուզեցի աղջիկս համբուրել։ Նայեցէք, արթնցեր է, պզտիկ թեւերն ինծի կ'երկնցնէ։ պիտի առնեմ և քովս անկողնին մէջ պիտի պառկեցնեմ զինքը։

«Ըսի իրեն թէ պզտիկը շատ կը շարժէր եւ թէ անշուշտ զինքը պիտի յոգնեցընէր։

«Չէ, չէ, պատասխանեց, բնաւ չը յոգնեցներ զիս։ Մնաց որ, չեմ կրնար քովս պահել զինքը, նորէն պիտի բերեմ իր օրրոցը դնեմ զինքը։ Կը ցաւիմ որ քու. ներնիդ խանգարեցի, աւելցուց, անհանգիստ մի՛ ըլլաք, քնացէք։

«Եւ աղջիկը թեւերուն մէջ առաւ տարաւ։

«Պարոն կոմս, ի՞նչ կրնայի ըսել, ի՞նչ կրնայի ընել։ Ոչինչ։ Ակից զատ, միտքէս անգամ չէի անցուներ թէ։ • • • Գլուխս նորէն բարձին դրի եւ անմիջապէս քնացայ։ Այս առաւօտ ժամը հինգին արթնցայ։ • • • Անմիջապէս ելայ հագուեցայ։ յետոյ նըստայ եւ սպասեցի, ականջ կախելով, որ տիկին կոմսուհին կանչէ զիս։ ժամը մը անցաւ։ Ո եւ է աղմուկ չէի լսեր տիկնոջ սենեակին մէջ։ Ասոր հետ մէկտեղ, մտածելով որ պզտիկը կրնայ փոխուելու պէտք ունենալ, որոշեցի տիկին կոմսուհւոյն սենեակը մտնել։ Մառսելիին պէս, պարոն կոմս, տեսայ որ տիկինը բնաւ չէր պառկած։ եւ ապահով էի որ ձեր քովը ալ չէր, որովհետեւ քիչ մը առաջ խմացեր էի որ ձեր սպասաւորը կը կանչէիք զանգակով։

«Ահաւասիկ, պարոն կոմս, բոլոր գիտցածս, աւարտեց ստնտուն։

—Լաւ, շնորհակալ եմ, ըսաւ Պ. տը Լասէռ ոտքի ելլելով։

Պահ մը լուռ մնաց, յօնքերը պատած. յետոյ շարունակեց։

—Քիչ մը առաջ սպասաւորներուն ըսածս իմացաք հարկաւ։ Դուք ալ չեք կրնար ապարանքէն դուրս ելլել ո եւ է պատրուակով։

Այս խօսքերուն վրայ, յամրաբար հեռացաւ և նորէն իր կնոջ սենեակը մտաւ։

Ցանկամ իր բարկութիւնը, զոր մինչեւ այն ատեն զսպելու քաջութիւնն ունեցած էր, որոտման մը պէս պայթեցաւ։ Սկսաւ կատաղութեան աղաղակներ եւ սոսկալի հեծեծիւններ արձակել փոխն ի փոխ։ Սենեկին բոլորտիքը կը դառնար, կը ցատքէր, որպէս կատաղի ագիւռ մը երկաթեայ վանդակի մը մէջ։ Թեւերն ուրէն բարձին դրի եւ անմիջապէս քնացայ։ Այս առաւօտ ժամը հինգին արթնցայ։ • • • Անմիջապէս ելայ հագուեցայ։ յետոյ նըստայ եւ սպասեցի, ականջ կախելով, որ տիկին կոմսուհին կանչէ զիս։ ժամը անցաւ։ Ո եւ է աղմուկ չէի լսեր տիկնոջ սենեակին մէջ։ Ասոր հետ մէկտեղ, մտածելով որ պզտիկը կրնայ փոխուելու պէտք ունենալ, որոշեցի տիկին կոմսուհւոյն սենեակը մտնել։ Մառսելիին պէս, պարոն կոմս, տեսայ որ տիկինը բնաւ չէր պառկած։ եւ ապահով էի որ ձեր քովը ալ չէր, որովհետեւ քիչ մը առաջ խմացեր էի որ ձեր սպասաւորը կը կանչէիք զանգակով։

«Ահաւասիկ, պարոն կոմս, բոլոր գիտցածս, աւարտեց ստնտուն։

—Լաւ, շնորհակալ եմ, ըսաւ Պ. տը Լասէռ ոտքի ելլելով։

Պահ մը լուռ մնաց, յօնքերը պատած. յետոյ շարունակեց։

—Քիչ մը առաջ սպասաւորներուն ըսածս իմացաք հարկաւ։ Դուք ալ չեք կրնար ապարանքէն դուրս ելլել ո եւ է պատրուակով։

Այս խօսքերուն վրայ, յամրաբար հեռացաւ և նորէն իր կնոջ սենեակը մտաւ։

Ցանկամ իր բարկութիւնը, զոր մինչեւ այն ատեն զսպելու քաջութիւնն ունեցած էր, որոտման մը պէս պայթեցաւ։ Սկսաւ կատաղութեան աղաղակներ եւ սոսկալի հեծեծիւններ արձակել փոխն ի փոխ։ Սենեկին բոլորտիքը կը դառնար, կը ցատքէր, որպէս կատաղի ագիւռ մը երկաթեայ վանդակի մը մէջ։ Թեւերն ուրէն բարձին դրի եւ անմիջապէս քնացայ։

Դ

ՆԱՄԱԿԸ

Լասէռի կոմսն ոտքի ելած էր եւ նայուածքը կը կրկնէր սենեկին չորս կողմը։

—Ա՜հ, ըսաւ յանկարծ սարսռալով։

Նայուածքը կանգ առաւ սիրուն պզտիկ կահի մը վրայ որ գրասեղանի տեղ կը ծառայէր։ Արդ, այդ կահը բացուած էր, եւ տախտակին վրայ նամակ մը կար։ Այդ նամակն էր եղած պատճառ կոմսին ճայնարկութեան։

Իր որսին վրայ խոյացող վագրի մը պէս, ցատքեց դէպի կահը եւ նամակն առաւ։

Պահարանին վրայ ճանչնալով կոմսուհիին գիրը, ջղաձգական դող մը բռնեց զինքը։ Ինչպէս ենթադրած էր, նամակն իրեն ուղղուած էր։

Պահ մը անշարժ մնաց, աչքերն յառած հասցէին վրայ, որպէս թէ վարանէր նամակին պարունակութիւնն հասկնալու։ Վերջապէս տենդոտ ձեռքով մը խզեց կնիքը։ Ասոր հետ մէկտեղ, ստիպուեցաւ վայրկեան մը սպասել, որպէս զի աչուքներուն առջեւ տարածուող ամպը փարատի։

Ահաւասիկ ինչ որ կարդաց։

(Շարունակելի)

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Բարիզի Վէյրէ- լրագրոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

«Լոնտոնէն տրուած լուրը, իբրու թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ համաձայնութիւն գոյացեր է ի մասին հայկական խնդրոյն և ռուսական դրաւման մը պատահականութեան, բոլորովին չինծու և անհիմն է.

Ռուսիա բարեկամական յարաբերութիւններ կը տածէ Թուրքիոյ հետ. Մնաց որ, իր շահը կը պահանջէ չի դրգռել դրացի նահանգի մը ժողովրդեան մէկ մասին միտքը, որովհետեւ այդ պարագային՝ կրնայ վախնալ զրգռութեան մը հակահարուածէն իւր իսկ հայաբնակ նահանգներուն մէջ.

Լրագիրք ոմանք ծանուցած են նըմանապէս թէ Թուրքիոյ հայերը ձեռնարկ մը ըրեր են ռուս կառավարութեան մօտ որպէս զի Բօքեր զրկուին զիրենք օրիօտօքսութեան դարձուցանելու համար. Բոլոր այս զրոյցները հրապարակ կը հանուին օտարաբնակ հայերէ որոց ընթացքը մեծաձայն կը մերժեն իրենց կրօնակիցք՝ հաւատարիմ հպատակք Վեհ. Սուլթանին.»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն՝ Վսեմ. Ցակոբ փաշայի մէկ հեռագրական հրաւէրին վրայ՝ երէկ Ն. Վսեմութեան բնակարանը գնաց ի Բերա. Հոն ներկայ էին նաև պետական մէկ քանի բարձրաստիճան հայ պաշտօնատարք.

Եւրոպիոյ պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Այվազեան, որուն Խաւն ժողովոյ որոշմամբ պաշտօն յանձնուած էր Ամասիա երթալով տեղւոյն ազգային խնդիրները կարգադրել, Ամասիա ժամաներ է.

Ամասիոյ կրօնական ու քաղաքական ժողովները խնդրած են Ազգ. Պատրիարքարանէն որ տեղւոյն առաջնորդական տեղապահ Արժ. Մամբրէ վարդապետ մեկնի Ամասիայէն. Պատրիարքարանի կողմէ պատասխանուած է իրենց որ Տ. Մամբրէ վարդապետ ցնոր անօրինութիւն Մարզուանի վանքը մնայ.

Այս գիշեր Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցին գողեր մտնելով, Պահարանին պատուհանի երկաթները կը կոտրեն եւ Ս. Ստեփաննոսի, Ս. Կարապետի, կենաց Փայտի եւ ուրիշ չորրորդ մասունք մը կը գողնան. Ինչպէս նաեւ գանձանակը, և կը մեկնին առանց հետք մը թողլու. Ըստ սովորութեան, ժամակոչները բանէ մը տեղեկութիւն չունին. Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է. Ցիլեալ մասունքները, մանաւանդ Ս. Ստեփաննոսինը, բաւական թանկագին պահարանի մը մէջ էին.

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐ

ՄԱՍԻՍ ի հրապարակ կ'ելլէ վաղը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Ա. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. Ազգ. Տեսութիւն
Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ. Պարխմի Գէորգ. Ժողովրդական բարքեր.
ՍԻՊԻԼ. Միջօրէին. քերթուած
Կ. Կ. Խոստովանութիւն.
Հ. Հ. Հարցումն անպատասխանի. Քերթուած Բօլ Պուրժէլի.
ՀՐԱՆԴ. Մեր տուներէն. Քաղաքացի կանանց դատաստանը. Այրիներուն բողոքը.
ՎԱՀՍԱՐ. Հիւրասիրութիւնը երկնքի կամարին մի սիւնն է. Ժողովրդական աւանդութիւն.

Մ-ի- ձեռքէ կը ծախուի գին 40 փարա.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԷՖՔԱԹ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Վեհ. Սուլթանն առաջին կարգի Շէֆքաթի պատուանշան շնորհած է Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի կնոջ.

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով դնաց, ուր խորհրդակցութիւնք կատարուեցան ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ.

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ցունաց Պատրիարքարանի Սինոդին ու Քաղաքական ժողովոյն կողմէ կարգեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր պատրաստել պատասխանն Բ. Դրան այն թէզքերէին որ կը վերաբերի Ցոյն եկեղեցւոյ առանձնաշնորհմանց խնդրոյն, աւարտած է իւր աշխատութիւնը.

Պատրաստեալ պատասխանագիրը չորեքշաբթի օրը Մաքրիգիւղ տարուեցաւ. Ամեն Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքին հաւանութիւնն առնուելու համար և երէկ մատուցուեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին.

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ԴԵՍՊԱՆԸ

Բորթուկալի դեսպան Պ. Սան Բէդրօ երէկ իրիկուան ճեպընթաց կառախմբով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Լիզպոնա.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր տկար էր, ապաքինած ըլլալով, երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԱՀԱԺԱՌԱՆԴԸ

Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, Ռուսիոյ դահաժառանգ իշխանն ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ ի մօտոյ և Երուսաղէմ պիտի երթայ և յետոյ Կ. Պոլիս պիտի գայ.

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտով սեպտեմբեր ամսոյն մայրաքաղաքս պիտի գտնուի դահաժառանգ իշխանը դիմաւորելու համար.

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ ՓԱՐԻԶՈՒ

Փարիզու օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ անուանուած է Վեհ. Սուլթանի անձնական սպայակոյտի պաշտօնեայներէն դեր-գնդապետ Թէվֆիկ պէյ, որ ի մօտոյ իւր պաշտօնատեղին պիտի երթայ.

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է քննելու համար հանրային Պարտուց վարչութեան ելմտացոյցն, որ մատուցուած է Բ. Դրան. Այս յանձնաժողով երէկ իւր առաջին նիստը կազմելով, քննութեանց ձեռնարկեց.

Սոյն յանձնաժողովը կը կազմեն Ելմտական ժողովէն, Պետական Խորհուրդէն ու Հաշուակալութեան դիւանէն մէկ մէկ անդամ և Հանրային Պարտուց վարչութեան հաշուակալը.

—Ելմտական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ուրիշ յանձնաժողով մը եւս կազմուած է, որ պաշտօն ունի զաւառաց հաշուական արձանագրութիւնները միացնել ու կանոնաւորել եւ ելմտական ինչ ինչ բարեկարգութիւններ ի գործ դնել. Այս յանձնաժողով երկու շաբաթէ ի վեր ի նիստ կը գումարի ընդ Նախագահութեամբ Ելմտական Նախարարութեան խորհրդական Նաղիֆ էֆէնտիի և կ'զրաղի հաշուական քննութիւններով.

ՔԱՐԻԻՂԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑԻՆ Ի ԶՐՊՈՒԲԼՈՒ

Մէյդէ- կ'իմանայ թէ Պետական Խորհրդոյ անդամ և քարիւղի մթերանոցներու արտօնատէր Սամի պէյի և Մոմճեան, Սամանճեան ու Հաճեան Ցեարց միջեւ ժամանակէ մ'իվեր բացուած դատը վերջնապէս աւարտեր է. Դատարանաց կողմէ տրուած վճռոց համաձայն, որք ամենքն ալ Սամի պէյի իրաւունք կուտան եղեր, վերոյիշեալ մթերանոցք պաշտօնապէս Ն. Վսեմութեան յանձնուեր են այս չորեքշաբթի օր.

Այս դատի վերաքննութեան համար թէեւ խնդրագիր մատուցուեր է Պետական Խորհրդոյն, սակայն այս վերջինն ինքզինք անձեռնհաս յայտարարեր է.

ՀՐԴԵՀՆԵՐ

Վեհ. Սուլթանը նկատելով որ այս միջոցիս թէ՛ ի մայրաքաղաքիս և թէ՛ ի զաւառս ստէպ հրդեհներ կը պատահին, հրամայած է հարկ եղած պահպանողական միջոցները ձեռք առնուլ արդիւնելու համար հրդեհները. Պետական Խորհրդոյ յանձնուած է քննել այդ խնդիրն և շուտով տեղեկագրել այն միջոցները զորս հարկ է ձեռք առնուլ այդ արգելքը գործադրելու համար. Այս առթիւ հարկ եղած հրահանգները տրուած են թէ՛ Քաղաքապետութեան և թէ՛ կուսակալութեանց.

ՋՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքապետութեան և Տէրքոսեան Ջրի ընկերութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին պայմանագրութիւն մը կնքելու համար. Քաղաքապետութիւնը կ'առաջարկէ ընկերութեան՝ օրը երկու անգամ, առաւօտուն ժամ 2 ½ ին և իրիկուան ժամ 8 ½ ին, Ջրել Սիրքէճիէն մինչեւ Սուլթան Մէհմէտ գտնուած փողոցները. Փորձի համար այդ փողոցները երեկուընէ ջրուիլ սկսան.

Սա- կ'իմանայ թէ Տէրքոսեան Ջրի ընկերութիւնը տարին վեց ամիս այդ փողոցները ջրելու համար ամսական 150 ոսկի կը պահանջէ եղեր, որ ըսել է տարեկան 900 ոսկի, մինչդեռ Քաղաքապետութիւնը իւր ցարդ գործադրած եղանակաւ տարին 500 ոսկի կը ծախսէ, հետեւարար ընկերութեան պահանջած դինը քիչ մը սուղ կ'երեւի.

ՌՈՒՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առողջապահական անցձնաժողովը երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ Նախագահութեամբ Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին.

Ցանձնաժողովը կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց մայրաքաղաքիս ու շրջակայից առողջապահական վիճակին համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ.

—Լէֆթէր փաշա, Մաքրիտի փաշա, Անկէլի փաշա և այլ զինուորական բժիշկներ նախընթաց օր և երէկ մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերը շրջելով, հանրային առողջապահական վիճակը քննեցին.

—Քաղաքապետութիւնն, ըստ որոշման Առողջապահական Ցանձնաժողովոյ, հրահանգ ուղղեց թաղապետութեանց, արգելուլ փտած պտուղներու և առողջութեան վնասող այլ և այլ ուտելիքներու վաճառումը.

* *

Էրզրում մարտանաւու հրամանատար Օսման փաշա, հեռագիր մը ուղղելով Ծովային Նախարարութեան, ծանուցած է թէ նաւաստիներէ 35 ը հնտախտէ բռնուելով, 11ը մեռեր են, թէ հինգ օրէ ի վեր այդ հիւանդութենէն որ և է նշան տեսնուած չէ եւ թէ սպայից վիճակը գոհացուցիչ է.

Էրզրում մարտանաւը տակաւին ձարոն կը գտնուի.

* *

Մէրսէ.—Առողջապահական բժշկին կողմէ եկած հեռագրական տեղեկութեան մը համաձայն, Մէքքէի մէջ յուլիս 31 ին հնտախտէ 43 մահեր պատահած են եւ օգոստոս 1 ին՝ 47.

Ձէդդէ.—Քարանթինայի քննիչին տեղեկութեանց համաձայն, Ճիտտէի մէջ յուլիս 31 ին հնտախտէ 47 մահեր պատահած են եւ օգոստոս 1 ին՝ 35.

Մէքքէի ժողովրդեան թուոյն և ի Ճիտտէ՝ ուխտաւորաց ու ժողովրդեան բազմութեանը նայելով, հաստատուած է թէ հնտախտը խիստ թեթեւ կերպիւ կը ճարակի.

Ալիկան էֆէնտի.— Տիարպէքիրէ եւ Մուսուլէ առնուած տեղեկութիւնք գոհացուցիչ են. Յուլիս 31ին ի Մարտին երեք հոգի հնտախտէ բռնուած են առանց մահ մը պատահելու. Նոյն թուականին ի Բաղէշտուղ ո՛չ դէպք պատահած է և ո՛չ մահ. Զախոի մէջ եւս տասն օրէ ի վեր ոչինչ պատահած է.

Մուսուլի Շէհրը Զոր գաւառին Պէրատոսթ, Պալիք և Վիրէ գիւղախմբերու մէջ թէեւ հնտախտ երեւան ելած է, սակայն ձեռք առնուած աղդու միջոցներու շնորհիւ յուսալի է որ այդ կողմերէն ևս ի մօտոյ բոլորովին անհետի.

* *

Հիճազէն Սպարապետի Դրան առողջապահական վարչութեան ուղղեալ 1 օգոստոս թուականաւ հեռագիր մը ծանուցած է թէ քսան և չորս ժամու մէջ ոևէ դէպք պատահած չէ Մէքքէի, Թաիֆի և Ճիտտէի մէջ գըտնուող զինուորաց վաշտերուն մէջ.

—Մալթայի օսմ. հիւպատոսը ծանուցած է Ափրիկեան Տրիպոլսոյ իշխանութեանց՝ թէ Սպանիայէն ու Պալէարեան կղզիներէն եկող նաւուց Մալթայի առջեւ կանգ առնուն արգիլուած է և թէ Միջերկրականի բոլոր նաւահանգիստներէն եկող նաւերը բժշկական այցելութեան մը պիտի ենթարկուին.

—Պաշտօնական հեռագրաց նայելով, յուլիս 29 ին Ճիտտէի մէջ 30 հոգի մեռեր են. 9000 ուխտաւորք մեկներ են անտի, դէպի հարաւ և արեւմուտք. Երկու մահեր պատահեր են ի Թամարան, մին մաքրանոցին եւ միւսը գիւղին մէջ.

Միեւնոյն օրը, 29 յուլիս, մէկ մահ պատահեր է ի Մարտին, իսկ ձէզիրէի մէջ բնաւ. Հնտախտը բոլորովին անհետացեր է Էրպիլէն. առողջապահական բժիշկք մեկներ են այդ քաղաքէն. Ռավէնտուզի մէջ երկու հոգի բռնուեր են հնտախտէ եւ երկու հոգի մեռեր են.

—Երէկ ծանուցիք թէ Դամասկոսի իշխանութիւնք միջոցներ ձեռք առած են ցամաքի ճանբով եկող ուխտաւորները քարանթինայի ենթարկելու համար. Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց՝ որոշուած քարանթինան տասնօրեայ է, զոր ուխտաւորք Ային-Զէրքայ կոչուած տեղը պիտի սպասեն.

ԻԹԱԼՈՅԻ ԲԺԻՇ

Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը տեղեկագիր մը պատրաստած էր թէ Բէժիի վարչութիւնը պէտք է իբրեւ պարենաթոյակ օրական հինգ զրուշ վճարէ այն ծախսոտի մաքսախոյսերուն, որք օրինական տուգանք չկնալով վճարել կը բանտարկուին.

Նախարարաց Խորհուրդը քննելով այդ տեղեկագիրը, որոշած է թէ ծախսոտի մաքսանենգութիւնը պատիժ տրամադրող գործ մը ըլլալով, մաքսախոյսք չեն կրնար բաղդատուիլ պարտքի հետ բանտարկուողներու հետ. Հետեւարար ըստ այնմ բարեփոխած է Պետական Խորհրդոյ տեղեկագրոյն պարունակութիւնը.

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Աւստրիկ քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ՝ Սելանիկ-Մանասթիր-Սէրֆիջէի երկաթուղւոյ շինութեան մենաշնորհին Պ. Քաուլլի յանձնման պայմաններուն վրայ.

Այս երկաթուղւոյ շինութիւնն հարկաւոր գատուեր է ռազմագիտական տեսակէտով.

Նախարարաց Խորհուրդը սա եզրակացութեան յանգեր է թէ լաւագոյն է այս շինութիւնն արտօնատիրոջ մը յանձնել քան թէ փոխառութեան մը միջոցաւ կատարել զայն, ինչպէս կը մտածէր Պետական Խորհուրդ. Հետեւաբար որոշած է բանակցութիւններն այնպէս մը կատարել որ Պ. Քաուլլի առաջարկութիւնք համաձայն ըլլան Պետութեան և երկրին շահուց. Իւրաքանչիւր քիլոմեդրի համար տրրուելիք երաշխաւորութեան գումարը 15,000էն 14,000 ֆրանքի իջուցուելէն զատ, որոշուած է որ երբ զինուորական իշխանութիւնք պահանջեն, այդ երկաթուղւոյ գիծը կայս. կառավարութեան յանձնուի, առանց արտօնատիրոջը կողմէ ո՛ր և է առարկութեան, և թէ Ցունաստանի երկաթուղեաց հետ միացումը Բ. Դրան հաւանութեամբ միայն կատարուի.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՄԻՋՆՈՐԴՆԵՐ

Առեւտրական Սենեակը ձեռնարկներ կ'ընէ Առեւտրական և Հանրագուտ շինութեանց Նախարարութեան մօտ, որպէս զի երբ Առեւտրական Սենեկին կողմէ վկայական չունեցող առեւտրական միջնորդ մը դատ բանայ միջնորդչէքի մը գանձման համար, այդ պահանջք անլսելի մնայ դատարանաց առջեւ.

Երէկ եգիպտացի բրէնս Հալիմ փաշայի ապարանքին մէջ՝ ի Գէպէք՝ տեղի ունեցաւ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի որդւոյն՝ կայս. Թիկնապահ Շէրիֆի պէյի ամուսնութիւնը Հալիմ փաշայի աղջկան՝ բրէնսէս Էմինէ հանդիսի հետ. Նոյնպէս նոյն ապարանքին մէջ երէկ տեղի ունեցաւ Հալիմ փաշայի որդւոյն՝ բրէնս Մէհմէտ Ալի պէյի ամուսնութիւնն եգիպտացի ճէլալ փաշայի աղջկան հետ.

—Տիարպէքիրի կուսակալ Հաճի Հասան պէյի որդին՝ Մէհմէտ Բեազիմ պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ տասն և ութ տարեկան հասակին մէջ. Այս երրորդ զաւակն է զոր կը կորսնցնէ Հաճի Հասան պէյ.

—Նիկոմիդիոյ մաքսատան տնօրէն անուանած է Դատրի պէյ, տնօրէն մաքսատան Սիլիվրիի. Գարամուսալի մաքսատան տնօրէն անուանած է Սատէտտին էֆէնտի, առաջին քարտուղար նոյն մաքսատան.

—Զորեքշաբթի գիշեր ժամ 8 ին ի Գալիս Տաուտ Փաշա Մէհմէտէսիի շրջակայ Հէքիմօղլու Ալի Փաշա թաղին մէջ սրճարանէ մը հրդեհ ծագելով, հինգ խանութներ այրեցան.

—Վաղը Օքմէյտանի մէջ կրկին անգամ պիտի կատարուի Ամերիկայի մէջ հնարեալ հրէջէ գործիներու փորձը. Այս փորձին պիտի մասնակցին նաեւ տեղական ջրհաններ.

—Երէկ ժամ 6 ին ի Գալիս Հաբրէներու մէջ բամպակի մթերանոց մը բռնկեցաւ. Ոստիկանութեան պաշտօնեայք ու մօտակայ ջրհանք ժամանակին հասնելով վտանգին առաջքն առին.

—Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշա տեղեկանալով որ մէկ քանի չարագործք պատրաստուած են գիշերանց կողոպտել Բ. Դրան Ամէտի դիւանատան քարտուղարներէն Սաֆի պէյ բնակած քէօշկն ի Մարբեար Օրթա Զէշմէի մօտ, անմիջապէս ոստիկաններ ղրկած է, որք յաջողած են ձերբակալել այդ չարագործներն, որոնց երկուքը միայն փախած են. Ձերբակալեալք, որք վեց հոգի են, հարցաքննութեան ենթարկուած են.

—Ֆրանսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Ժառօզէնքի, որ արձակուրդով Եւրոպա կը գտնուէր, մայրաքաղաք վերադարձաւ.

—Թոզարիոյի և Բէրնամպուքոյի իտալական դեր-հիւպատոսք Պ. Պ. Մայիսա և Քօմբանօ՝ Շքոտրայի և Տրապիզոնի հիւպատոս անուանուեր են.

—Երէկ, Պոլսոյ մաքսատան մէջ նոր շինուելիք շէնքին համար կառուցուած խաստակերտին վրայ աշխատող Թահիր անուն գործաւոր մը վար ինկաւ և վիրաւորուեցաւ. Այս գործաւոր անմիջապէս Ոստիկանութեան Դրան հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ.

—Զեռնհաս իշխանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է Նիկոմիդիոյ, Շիլէի ու Պէյքօզի շրջակայից մէջ ծխախոտի մաքսանենգութիւնն ու աւազակութիւնները արգիլելու համար. Կազմակերպեալ շրջուն պահակներն խիստ հսկողութիւններ պիտի կատարեն այդ կողմերը.

—Ցառաջիկայ երկուշաբթի, 6/18 օգոստոս, Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, աւստրիական դեսպանատան պարտիզին մէջ ցայգահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ, որուն համար բազմաթիւ հրաւիրագիրք ուղղուած են.

—Երէկ ի Սիլիվրի Քարու Եանի անուն պարտիզպան մը դիպուածով պարտիզի ջրհորն ինկաւ, սակայն պարտիզպանք հասնելով ազատեցին այդ մարդն, որ թեթեւ վերքեր միայն ստացած էր.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՏԱԽՏ

ՄԱՏՐԻՏ, 14 օգոստ.—Երէկ, Վալենցիոյ և Թոլէտոյի Նահանգաց մէջ, 49 անձինք հնտախտէ վարակեցան, որոց 35ը մեռան.

ՎԻԵՆՆԱ, 14.—Աւստրիոյ առեւտրական Նախարարն եօթնօրեայ մաքրանոց հրամայեց կարմիր ծովու նաւահանգիստներէն եկող նաւուց համար.

ՊՈՍՆԱ-ՀԷՐՍԷԳ

ԹՐԻԷՍԹԷ, 14. — Պոսնիոյ և Հէրսէգի զօրքերէն երկու վաշտեր, որք Վիեննա կ'երթան աւստրեան զօրաց ռազմափորձերուն մասնակցելու, Թրիէսթէ ժամանեցին, և միայն իշխանութեանց կողմէ ընդունուեցան.

ԱԻՍՏՐԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

ՎԻԼՀԷԼՄՍՀԱՎԷՆ, 14. —Ֆրանց Եոզէֆ աւստրեան զրահաւորն, ընդ հրամատարութեամբ էթիէն արշիդքսի, հոս ժամանեց. Գերմանական նաւային իշխանութեանց կողմէ մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ արշիդքսին և աւստրիացի սպայներուն.

Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՈՖԻԱ, 14.—Այսօր, Ֆերտինանտ իշխանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, գոհարանական պաշտօն մատուցուեցաւ Սոֆիայի մօտ բանակատեղին մէջ. Իշխանն և նախարարք վաղը կուգան Սոֆիա.

ԼՈՆՏՈՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ

ԼՈՆՏՈՆ, 14.—Լոնտոնի ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Պրատֆորտ ձիէն վար ինկաւ այսօր. Կ'երեւի թէ գլխու պտոյտ մ'ունեցած էր.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 14 օգոստ.— Պ. Հանոթօ ֆրանսական պատուիրակ անուանեցաւ Սուտանի մէջ Անգլիոյ և Ֆրանսայի ազդեցութեանց սահմանները գծելու համար.

—Ամերիկեան դեսպանն առ Պ. Ռիպօ հաղորդեց Մաք-Քինլիի մաքսային օրէնքին նկատմամբ ամերիկացի ընդհանուր հիւպատոսաց որոշումները, բայց առանց մանրամասնութիւններ նշանակելու. (Նախորդ հեռագիր մը ծանուցած էր թէ ամերիկացի ընդհանուր հիւպատոսք այս օրէնքին ինչ ինչ մեղմացումներ առաջարկած են. Ծ. Խ.)

ՍՈՖԻԱ, 14 (Ա. Հ. Գ.) —Ֆերտինանտ իշխանին գահակալութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, քաղաքը շքեղապէս զարդարուած և լուսաւառուած էր. Խանդավառութիւնն աննկարագրելի էր. Մուգդերոֆի և Նիկոլայէֆի գնդապետները՝ կիսաբաժին զօրավարութեան աստիճանին բարձրացան.

ՄԱՏՐԼՏ, 14 (Ա. Հ. Գ.).—Բիտալ մարքիզը Վատիկանի սպանիական դեսպան անուանեցաւ.

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻԾԵԱՆ

ՓԷՇԹԱ, 14. Պ-դ-էէրի հեր-ի լրագիրը կը հրատարակէ երեսփոխան Պ. Ապրանեսի մէկ տեսակցութիւնը Պիզմարք իշխանին հետ. Իշխանն ըսեր է ի մէջ այլոց թէ ծաղրելի է զինքը նշանակել իբր քէն պահող մէկը որ վիրաւորեալ սնափառութեամբ ուզէ ոչնչացնել իր Գերմանիոյ միութեան եւ զօրութեան գործը. Զեռք բերուած դիրքին պահպանումն իր աշխարհավարութիւնն էր յառաջագոյն և այժմ ու ապագային համար ալ իր աշխարհավարութիւնն է. Պատասխանելով հարցման մը թէ կարելի՞ է որ ինք վերստին գործոց գլուխն անցնի, իշխանն ըսեր է թէ ապագային գաղտնիքն է այդ, քաղաքականութեան մէջ անկարելի բան չկայ.

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

ԲԵՌԼԻՆԱՅԻՐԿ, 14. — Վերջին կարգադրութեանց համաձայն, Վիլհէլմ կայսրը Նարվա պիտի հասնի օգոստոս 17ին երեկոյեան ժամը 5ին, ուր պիտի մնայ մինչև օգոստոս 21. Բրէսպարեէնսքի գունդին հանդէսը տեղի պիտի ունենայ օգոստոս 18ին. 24ին, կայսրը Բեռլսպուրկ պիտի երթայ.

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 2 Օգոստոս

Օսմանեան Քոնսոլիտ		
Երէկ երեկոյ դոց. (Մէյոյ. Ռ. Ֆէրի)	20	12
Գոնսոլին գոցուելէն վերջը	20	12
Բէրլին մէջ	—	—
Առաւօտուն բացուելուն	20	13
Այս օրին	20	12 1/2
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԻ ՊԱՐՏՔԵՐ		
Երէկ երեկոյ	56	8
Այս առաւօտ	56	3
Կէս օր	56	3
ԸՆԹԱՑՔ ԱՌԱՔԼԻՔ		
Տարատեսակ Ա Սերի	41	1/4
» Բ »	24	
» Գ »	20	18
ԲԱՆԿՆՏԱՄԻՏ		
Սովէրէն ժէնէրալ Ամսէ Լ	4	30
Ֆրէնսի ժէնէրալ Ռամ. »	9	8
Կանց ու Գանս » »	6	37
Սան Շանմ էվլէյոր » »	4	32
Թրամվէյ » »	497	1/2
Բանքի օրիմանտալ Ֆր	77	
Բանքի ոսմանիէ Լիրէ ոսկի Գ. կ.	133	
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ		
Օսմանեան ոսկի Ղրշ.	100	
20 ֆրանքանոց »	87	15
Անգլիական ոսկի »	110	4
Մարք (գերմանական ոսկի) »	107	30
Իմպերիալ »	90	35
Ֆլորին »	51	17
Բուլղարական Թալարամ »	7	68
» ոսկի »	82	
Մէջիտ. ոսկի (ասրը) »	108	6
Վենետիկ »	103	20
Լոնտոն »	103	10
Մարսիլիա »	101	
Ամսթրտամ »	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 14 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

Կոնսոլիտ Ռանթի 3 %	94	55
» » 4 1/2 %	106	52 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	18	87 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	77	87 1/2
» ուղիղի բաժնեթուղթք	290	
Պանք Օթոման	593	50
Դերեսի Լիոնէ	772	50
Իտալական Ռանթի 5 %	95	07 1/2
Չիլլենական 5 %	470	
Ռիօրիթէ Թիւրք (1890)	415	
Եգիպտական միաքնայ	489	37 1/2
Պանք տը Բարի	810	
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	455	
Սուէզի ջրանցք	2320	
Պանքական արտարին	75	7/8
Ռիո Թինթօ	587	50
Մէսխիտօ	702	50
Պանք Լանտարայի վրայ	25	31

Լոնտոն, 14 Օգոստ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Ադգլ. քանսոլիտ	96	9/16
Օսմ. » Սերի Դ.	18	5/8
» » » Ա.	41	7/8
» » » Բ.	24	3/8
» » » Գ.	18	11/16
Փոխառութիւն 1877	102	3/4
Պանք Օթոման	13	1/4
Եգիպտական միացեալ (Ռիտիֆիյէ)	95	3/8 [?]
» առանձ. (բրիմիյէ)	101	1/2
Տայրա Սանիէ	84	1/2
Ցոժանիալ (փոխառ. Բուլիյոն)	100	3/4
Չիլլենական 5 %	93	1/4
Մոնոքոլ »	76	1/4
Իտալական 1889	98	1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	31

Վիեննա, 14 Օգոստ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	86	
» ուղիղի բաժնեթուղթք	125	75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115	60

Պերլին, 14 Օգոստ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	42 1/2
Բուլղարական թղթադրամ	245	
Օսմանեան երկաթուղի	79	25
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	18	60

ԳԱՐԹԱՂԼԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑ

Գին 3 դրուշ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ

Գին 7 1/2 դրուշ

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարանաց մէջ քանակագիտութեան ուսուցիչ Գարթալեան երուանդ էֆէնտիի աշխատասիրած այն երկու թուաբանութիւնք կրթական արդի ծրագրին համաձայն պատրաստուած են եւ Պատուարժան Ուսումնական Խորհուրդն գնահատելով վաստակաց և գործածութեան մէջ մտնելու համար դասագիրք ընտրեալ են. ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՑԵԱԼ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ որ իւր 40 են աւելի վարժարանաց պէտք եղած դասագրաց ընտրութեամբ այնքան խստապահանջ է, մեծագոյն գնահատելով այդ դասագրքերն ընդունած է իւր վարժարաց մէջ եւ այս իսկ կատարեալ երաշխիք մ'է Գարթալեան թուաբանութեանց ընտրելիութեան մեծագոյն եւ կատարելութեան.

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քով. 144 1—20

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՎԱՆՔԸ

Ամեն մի Հայ որ պարապում է կամ առ սակաւ հետաքրքրվում է Հայոց գրականութեամբ, Վիեննա գալիս շտապում է այցելել Մխիթարեանների վանքը, որ գտանվում է համանուն փողոցի վրայ. թէպէտ երկու տարի առաջ արդէն ծանօթացել էի Վիեննայում ապրող այս հայ «գրական գաղթականներ»-ի հիմնարկութեանը, այնուամենայնիւ Վիեննա հասնելուն պէս շտապեցի դնալ վանքը. Երեկոյեան ժամի չորս էր, որ ուղեկից ընկերոջս հետ ի միասին մանք վանքի ահագին շինութեան դաւիթը. ոչինչ ձայն չէր լսվում. մի քանի լուսանկար պատկերներով զարդարուած մի սենեակում որ երեւի հիւրասենեակը կամ սորա նախասենեակն էր, մի փոքր սպասելուց յետոյ, ներս մտաւ մի սեւահեր, համակրելի ու գեղաժիծաղ դէմքով երիտասարդ

Այս այցելութեանց ժամանակ պատիւ ունեցանք ծանօթանալու նաև հայր Յովնանեանի և Դաշեանի հետ. հայր Յովնանեան արդէն ալեզարդ է և Հնդիա-Ամօրեայի մէջ տպուող «Ռամկօրէն լեզուի մասին գրած հմուտ յօդուածներուն հեղինակն է, իսկ հայր Դաշեանը դեռ եւս երիտասարդ է և լաւ ապագայ է խոստանում. Ցայժմ Մխիթարեան ուսումնասէր հայրերը պարապել են միայն յունարէն և լատիներէն լեզուներով և ոչինչ ուշադրութիւն չեն դարձրել ասորերէն լեզուի վրայ, որ նոյնպէս կարեւոր է հայ դասական գրականութեան աղբիւրներն ուսումնասիրելու համար. հայ Դաշեանը սովորել է ասորերէն և դորա հետեւանքն է Հնդիա-Ամօրեայի մէջ տպուած հետաքրքրական յօդուածը Ագաթանգեղոսի մասին.

Երկու օրից յետոյ մեր խոստման համաձայն գնացինք կրկին վանքը և այնտեղից հայր Դալէմքեարեանի հետ ի միասին՝ նախ ձիաքարշով և ապա շոգեքարշով հասանք Մառէր գիւղն, ուր գտնվում է միաբանութեան սեպհական գեղեցիկ ամարանոցը, մշակուած և ծաղկաբեր պարտիզով շրջապատուած. միաբանութեան փոքրիկ բայց ճաշակով շինուած մատուռն նոյնպէս այդ շինութեան մէջն է.

Երբ հայր Դալէմքեարեանը դերապետ աբբային յայտնեց մեր գալուստն, անմիջապէս հրաւիրուեցանք նորա առանձնասենեակը. ամարանոցին վայել՝ ընդարձակ, պարզ ու անպաճոյճ սենեակում կլոր սեղանի առաջ դրուած բազմոցի վրայ նստած, մի տպագրական թերթի սրբագրութիւնն էր անում բարձրահասակ, առոյգ և ալեզարդ Դերապետու հայրը, մօտեցանք և ամենայն ակնածութեամբ գլուխներս խոնարհեցնելով՝ համբուրեցինք Աչերդոբէրի Երանելոյն հոգն. Դերապետու հայր Այտընեանի աջը. Դերապետուն ամենայն սիրով ողջունեց մեզ և տեղեկութիւններ հարցրեց Կովկասի Հայոց մասին. այնուհետեւ մեր խօսակցութեան շրջանն աւելի ընդարձակուելով, զանազան գրականական և դպրոցական խնդիրների վրայ խօսք եղաւ. Դերապետու Այտընեանը հմուտ է այժմ մեր գրականութեան մէջ արծարծուած բոլոր խնդիրներին և խօսակցութիւններից երեւում էր, որ հետեւում է նաև մեր պարբերական մամուլին, չը նայելով իւր ալեզարդ հասակին. Այսպէս կէս ժամի չափ խօսակցելուց յետոյ՝ հայր Դալէմքեարեանի և այլ մի քանի երիտասարդ և արեւելեան աշխոյժ արտայայտող հայրերի առաջնորդութեամբ պտտեցինք վանքի մէջ տեղաւորուած դպրոցի դասարանները և ննջարանները, որոնք ունին այն բոլոր յարմարութիւններն, որ կարող է ունենալ մի ամարանոց փոխադրուած դպրոց. Վանքի դպրոցի կազմակերպութիւնն, որ անյայտ էր մնացել ինձ առաջին այցելութեանս ժամանակ, կատարեալ վանական է. այդտեղ ուսանում են միայն ապագայ հայրերը, թէեւ պատահում է նաև, ինչպէս պատմում էր հայր Դալէմքեարեանը, որ շատ անգամ վանական սաներն թերեւս «հայրութեան աստիճանին չ'հասած, վերադառնում են տուն. դպրոցը բաժանուած էր երեք դասարանի, որոնցից իւրաքանչիւրի ծրագիրը վերջացնում են 2-4 տարուայ ընթացքում. առաջին բաժանմունքը նախապատրաստական դասարաններն է պարունակում, երկրորդը կոչւում է ընծայարան, իսկ երրորդ բաժանմունքն արդէն ուխտաւորների համար է, ուր սովորում են աստուածաբանութիւն և փիլիսոփայութիւն, բացի հայերէն և դերմաներէնից սովորում են ֆրանսերէն, լատիներէն և յունարէն. աւանդում են նաև պատմական և բնագիտական առարկաներ և երաժշտութիւն. ուսուցիչները բոլորն եւս վանքի միաբաններից են. Աշակերտների մէջ, որոնց թիւը եթէ չենք սխալվում մօտ երեսուն էր, կային ամեն հայաբնակ երկրներից ներկայացուցիչներ. Բանի որ դպրոցը զուտ վանական է և պատրաստում է միայն վանքի միաբանութեան անդամներ, ուստի և իրաւունք չեմ համարում մանկավարժական քննադատութեան ենթարկել. Իսկ ընդհանրապէս միաբանութեան հայրերը և աշակերտներն ինձ վրայ լաւ տպաւորութիւն թողին.

Մեր առաջնորդողներին շնորհակալութիւն յայտնելով դուրս եկանք դասարաններից, զննեցինք վոքրիկ և վայելուչ մատուռը և բարձրացանք վերեւ, որպէս զի գերապայծառ աբբահօրը հրաժարական ողջոյն տալով քաղաք վերադառնանք. սակայն հայկական աւանդական հիւրասիրութիւնը ցայժմ պահպանուած է մնացել «դրականական գաղթականներ»ի մօտ. գերապայծառ աբբան մեզ մի համեղ ընթրիքով հիւրասիրեց, որ վայելեցինք այնպիսի ախորժակով, ինչ ախորժակով որ ընթրում է առ հասարակ ամարանոց գնացող և ամբողջ օրը ոտքով շրջագայողը. Գոհ էինք, որ առիթ ունենանք այդպիսով երկու ժամ չարունակ լսել գերապայծառ հօր գրաւիչ և հեշտալի խօսակցութիւնը. Ամենալաւ տպաւորութեան տակ մեր հրաժեշտը տալով գերապատիւ Այտընեանին ու միաբաններին, թողինք վանքը. խոստանալով, որ եթէ կարողանանք, շաբաթ օրը կրկին կուգանք, որպէս զի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի տօնի առիթով լինելիք «Զայնաւոր պատարագի»ներկայ գտնուինք, սակայն տարաբաղդաբար այլ եւս չը կարողացանք գնալ. (Ռէյ-էն-ի)

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 22 յուլիս

Ռուսաց գործունէութիւնը Ս. երկրին մէջ հետզհետէ այնչափ կ'ընդարձակի որ կ'սպառնայ հակակշռել բոլոր միւս Քրիստոնէից միահաղոյն ջանքերը. Արդէն գնած ունին խիստ ընդարձակաւալ դեռիններ, և կառուցած հոյակապ և յոյժ մեծածախս չէնքեր, գլխաւորապէս օթեւաններ իրենց հազարաւոր ուխտաւորաց համար որք ամէն տարի կը դիմեն ի Ս. Քաղաք. Մօտերս աւարտելու վրայ են երկու ամենաճոխ և մեծածաւալ շէնքեր մի և նոյն նպատակաւ. մին քաղաքին ներսը, միւսը՝ պարսպէն դուրս, որ երկուքը միասին 2 միլիոն ֆրանքով հազիւ կը լմննայ. Դեռ քիչ տարիյառաջ Զիթենեաց լերան կողին վրայ դէմ յանդիման Սողոմոնի տաճարին շինեցին մի հոյատեսիլ և չքեղակառոյց եկեղեցի, յար և նման Մոսկուայի Քրէմլինի պալատի եկեղեցւոյն, որոյ վրայ ոչինչ պակաս քան 30 հազար ոսկի ծախք եղած է. Պաղեստինի ռուս ընկերութիւնը իրեն նախագահ ունի Զարին եղբայրը մեծ-դուքսն Սերգէյ և կայսերական վերին հովանաւորութիւն և պաշտպանութիւն կը վայելէ. Հետեւաբար անսպառ միջոցներ ունի իւր նպատակին զարգացման համար, որ է ռուսական վանքերով, եկեղեցիներով, դպրոցներով և այլ ամէն կարգի հաստատութիւններով կարեւոր տեղ մը դրաւել Ս. երկրին մէջ.

* *

Հնդիանոյ յերկրէ.—Թերեւս ո՛չ մի քաղաք այնքան հիւանդանոց ունի բաղդատմամբ իւր բնակչաց թուոյն որչափ Երուսաղէմ, զի արդէն ո՛ւր այնքան բազմաթիւ են բարեսիրական հաստատութիւնք քան Ս. Քաղաքին մէջ. Հիւանդանոցաց այդ թիւը կը ցուցնէ ազգաց մրցման աստիճանը, զի ո՞չ ապաքէն հիւանդանոցն ալ ժողովուրդներ դրաւելու զօրաւոր մի պատճառ է. Այդու կասկածի ներքև չենք ձգեր նոցա հիմնադրաց կամ բարերարաց մարդասիրական նպատակն եւ ոգին, այլ կ'ուզենք ըսել որ իւրաքանչիւր ժողովուրդ կամ դաւանութիւն իւր ազդեցութիւնը տարածելու միջոցներէն մին ըրած է և հիւանդանոցը. Բայց ի՞նչ նպատակաւ ալ լինի, բանը հոս է որ տեղացի ժողովուրդը ամենամեծ դիւրութիւն ունի դարմանուելու հիւանդութեան մէջ.

Ահա հիւանդանոցաց ցուցակը.

1. Ս. Լուի, գաղղիական, յանուն Ֆրանսայի Ս. Լուի թագաւորին. Սա պարսպէն դուրս ճիշդ դիմացն է.

2. Հիւբընկալ Ասպետաց (որ Հռոդոսի կամ Մալթայի Ասպետք ևս ըսուեցան ապա) հիւանդանոցը քաղաքէն մէկէ աւելի ժամ հեռու օդաւէտ բարձրաւանդակի մը վրայ, որ թանձրաթար կ'ըսուի. Ցիշեալ ասպետական կարգէն աւստրիացի և իտալացի անդամներ կը հոգան դոյս հիւանդանոց.

3. Վերոյիշեալ հիւբընկալ կամ Հռոդոսի կամ Մալթայի ասպետաց անգղիացի անդամց վերաբերեալ հիւանդանոց, մասնաւորապէս աչքի համար.

4. Ռուսաց հիւանդանոց նոյն իսկ իրենց վանքի շրջապատին մէջ.

5. Յունաց հիւանդանոց.

6. Գերմանացւոց »

7. Անգղիացւոց »

8. Գերմանացի մայրապետաց հիւանդանոց.

9. Ռոշիլտի անձնական ծախքով բացուած հիւանդանոց յատկապէս Հրէից համար.

10. Հրէից հանրային հիւանդանոց գլխաւորապէս իրենց անկելոց համար. կը կոչուի սա Պէյ-Խալիմ.

11. Անգղիացի սարկաւագուհիներու հիւանդանոց.

12. Լատինաց վանքի հիւանդանոց.

13. Քաղաքապետական հիւանդանոց որ շինուելու վրայ է.

Որպէս կը տեսնուի ամէն ազգ եւ ժողովուրդ իւր սեպհական հիւանդանոցն ունի, Հայերս միայն զուրկ ենք, որով ոչ միայն չենք կրնար մարդասիրական ընդհանուր զգացմանց գոհացում տալ, այլ և ոչ իսկ մեր բնիկ ազգայնոց կամ միաբանութեան անդամից խնամք տանիլ հիւանդութեան պարագային մէջ. Բնականաբար պատիւ չբերեր այս պակասութիւն մեր ազգին համար. Սակայն երբ որ փրկչավանքն ազգին առատաձեռն օժանդակութեամբ ընդարձակապէս վերաշինուի լմննայ, այսինքն նշանակեալ ծրագիրն ամբողջապէս գործադրուի, դէթ մեր վանքին համար մասնաւոր հիւանդանոց մ'ալ պիտի ունենայ, որ ապաքէն կարի անհրաժեշտ է. Եւ արդէն այս կարեւոր պէտքին պակասութիւնը մինչեւ ցարդ կարի ցաւալի է և այդու միայն Հայերը ետ կը մնան օտարազգաւան ազգաց հանապատասխան գերքէ ու կացութենէ. Բնականաբար բժիշկ և դեղարան կայ Հայոց վանքին համար, ինչպէս և հայ աղքատաց.

* *

Երուսաղեմի հետզհետէ ծաղկման և բարգաւաճման իբրեւ մէկ նոր հաւաստիք, կրնանք յիշել սա պարագան թէ այն ինչ երկաթուղոյ շինութեան ձեռնարկութիւն եղած է, եւ ահա անձեր կան որ թրամուէյի գծեր շինելու արտօնութիւն կը խնդրեն. Եւ դոքա մի քանի ուղղութիւններ պիտի ունենան.

* *

Երկաթուղոյ և հանրակառքի շինութենէն զկնի եթէ Երուսաղեմի բան մը կը պակսի, այն ալ վազուն ջուրն է, զոր հայթայթել սակայն անհնար չէ, վասն զի շրջակայներէն ջուրը կարելի է բերել Երուսաղէմ, և այդու քրիստոնէութեան մայրաքաղաքը կը դառնայ աշխարհի գեղեցկագոյն, ճոխագոյն և զուարճագեղ քաղաքաց մին, ունենալով մի և նոյն ժամանակ իւր Ս. Քաղաքի անհամեմատ առաւելութիւնը.

ՀՐԱՒԷՐ Ի ՔՈՒՆ

Ա

Երբ դեռ պզտրտիկ մանչ մըն էր, ատենօք, իւր բարի հօրն ու մօրը տունը, օրուան լաւագոյն պահն էր այն.

Ճաշը վերջացած էր. մայրիկը, ղենջակով անգամ մ'ալ մմռազած կտաւը սրբելէ վերջ, կէս-թասը կը հրամցուներ հայրիկին որ, միմայն ինք, խահուէ կը խմէր, ոչ չռայլութեան կամ որկրամոլութեան համար, այլ որովհետեւ շատ արթուն պիտի մնար գիր գրելու համար. և մինչդեռ մարդուկն իւր խահուէին շաքար կը դընէր—աւելորդ է ըսել մէկ կտոր մը—բոլորշի սեղանին շուրջը նստած բոլոր ընտանեաց առջեւ, մայրիկը, քառասունոց կունտուլիկ կնիկ մը, տակաւին թարմ, հաւատարիմ չան գորովալից ու խելացի նայուածքներ արձակելով անդադար իւր ամուսնոյն վրայ,—մայրիկը կը բերէր գործի կողովը. Երեք քոյրերը, իրարմէ տարի մը վերջը ծնած, իրարու չատ նման, պարկեշտօրէն գեղեցիկ, ունենալով անօժիտ ու կարգուելու անյոյս աղջիկներու կերպասէն շինուած շրջազգեստներ ու անոնց պէս հաւասա տափակ վարսակալներ, կը սկսէին թաշկինակներ լուել, եւ ինք, պզտիկը, վերջին ծնածը, Բենիամինը, քառասալ Իոյսմենի Աստուածաշունչի մը վրայ եւած իւր բարձր աթոռին հանելու համար, խաղի թղթէ դղեակ մը կը շինէր.

Ցուլիսի մէջ, երկայն օրերուն ատենը, կարելի եղածին չափ ուշ կը վառէին կանթեղն, ու, բաց պատուհանէն, կը տեսնէին ամառ երեկոյեան փոթորկալից երկինք մը, խառնիխուռն ամպերով, եւ Անկելանոցին գմբէթը, ոսկեփայլ, արեւմտից հնոցին մէջ.

Որովհետեւ շատ գէշ է մարսողութեան համար ճաշէն վերջն անմիջապէս նստիլ գրել, քիչ մը հայրը խօսքի կը բռնէին, ուշացնելու համար այն վայրկեանն ուր իր գիշերուան գործը պիտի սկսէր, ընդօրինակութիւն յուշատետրի մը, թերթը վեց սուի, թաղին ձեռնարկուներէն միոյն համար. Ներեմ մարդը, որ երազող բնութիւն ունէր եւ գրական միտք, որ երբեմն, իւր ուսանողի սեղանին մէջ, հելլենասիրական տաղեր շարադրած էր, այս վիճակին էր հասած, կորսնցնելով պետին փոխանորդն ըլլալու յոյսը, և իւր գիշերները կ'անցընէր արհեստական խուժդուժ բառեր օրինակելով. «Կղզպանքը քակեցի և նորէն տեղը դրի . . . Ագոյցին երերալու տեղ ձգեցի, ելն. ելն . . .»

Բայց հիմակուհիմայ ինքզինքը չատախօսութեան կուտար իւր կնոջ և աղջիկներուն հետ.

Ուրախ զուարթ էր, որովհետեւ ամեն բան աղէկ կ'երթար գրեթէ այդ հաւասա ընտանեաց մէջ. Սէն-Միւրիս հրապարակին «Հայր Աստուածի պատկերներ ծախողներէն մէկն առաջարկած էր առջինեկ աղջկան, Ֆաննիին, արուեստագէտին, որուն «Անգլուհի»ները Քառէ Սրահին բոլոր նկարչութեան ուսանողներուն երազել կուտային, յիսուն ֆրանքով գնել Լէոն Բոյով Ասպետաձեւին հետեւողութեամբ իւր գծած Բասթէլը. Երկրորդ աղջիկը, Լէսնիին, ամբողջ օրն արիւն քրտինք մտած էր իւր Պոտէրնէի դարդերին վրայ, իսկ խոշոր Լուիզը, ամենէն պզտիկը, անիկա իրաւ որ պչրանքէ ուրիշ բանի չէր մտմտար, դեռ ե՞րբ էր խօսք կ'ընէր որ, եթէ օգոստոս 15ին հայրիկը պարգեւ առնէր, պզտիկ գլխարկ մը պիտի շտկել տար, Պաք փողոցին գլխարկ կապողին խանութը տեսածին պէս.

—Լուիզ, զուակս, կը պօռար հայրը. Սպանիոյ մէջ գլխարկներ կը շինես կոր (des chapeaux en Espagne).

Եւ կը խնդային.

Բայց մայրիկը աւելի լուրջ կերպով կը խորհէր. Թէ որ իրաւ պարգեւ մ'առնէր հայրը, Բրթի-Սէն-Թօմսին մէջ նշմարած էր լաւ ներկուած ու շատ լայն մէրինօս մը, «ձմեռուան շրջազգեստի համար, օրիորդներ». Եւ ծանր ծանր կ'ուսուցնէր. «ամբողջ բուրդ է», որպէս թէ քթանն երբեք գոյութիւն չէր ունեցած, և որպէս թէ, անոր պատճառաւ, հազարաւոր խափշիկներ գերութեան չատ մը դարեր անցուցած չէին.

Ցանկարծ, — սենեակին մէջ գրեթէ մութ էր,—հայրը կը նշմարէր որ պզտիկը քնացեր է, գլուխը թեւին վրայ դրած, վերջին թղթէ դղեակին փլատակներուն մէջ.

«—Հա՛, հա՛. կ'ըսէր խնդալով բարի մարդուկը, «աւազի վաճառականը» անցեր է.»

Անո՞ւշ վայրկեան. Երբեք զայն պիտի չմոռնայ, պզտիկ անառակն, որ հիմա գորշ մազեր ունի. Մայրը գիրկը կ'առնէր զայն, և կը զգար որ իւր քունէն ծանրացած ճակտին վրայ կը հպէին հայրիկին հաստ մօրուքն և երեք քոյրերուն թարմ շրթները. յետոյ, նուազման քաղցր զգայնութեան մը մէջ, իւր պզտիկ գլուխը մարն ուսին վրայ կը դնէր, և կը լսէր աղօտ իմն մեղմ ձայն մը—ա՜խ, ի՜նչ մեղմ ու գգուիչ—որ կը հծծէր իւր ականջին.

«Հիմա եկուր նեննի ըրէ.»

Բ

Քսան տարի վերջն, անտիպ բանաստեղծ մ'էր, յանգերու արուեստին ուսանող մը, և պզտիկ գիւղացացութիւն մը կ'ընէր, իւր սիրելի փոքրիկ Մառիային հետ որ կը նմանէր Քոռէլֆինիօի Մատօնաներէն միոյն, որ անգլիացի ըլլար սակայն.

Հոն հասած ատենին, երբ կ'իջնէին հանրակառքէն և իրենց թեթեւ բեռները կը գետեղէին պանդոկին սենեկին մէջ, լաւ մը խնդացած էին զինուց վարժապետին շրջանակի մէջ անցած մուրկակին, գունդի մը տակ դրուած նարնջենիի ծաղիկներու փունջին, մեծ ու խոր անկողնոյն և պատերուն փակցուած այն թղթին վրայ որ կը ներկայացնէր հարիւրաւոր նապաստներ որք փղի վրայ նստած չուպուք կը ծիսեն. Բայց երբ բացին այն պատուհանն որ դաշտերուն վրայ կը նայէր և տեսան իրենց առջեւ անտառին ճամբան, խոնաւ ու կանաչ այդ ճամբան, որ չագանակենաց տակ կ'անհետանար, հրճուանաց ճիչ մ'արձակեցին, բարիզցիներն, և իրենց յափշտակութեան մէջ, լիաբերան համբոյր մը տուին իրարու բընութեան առջեւ.

Եւ երկու օրէ ի վեր — երկու յունիսի օրեր, չատ տաք, բաղնիքի մթնոլորտով, կարմ տարափներով—հոն կ'ապրէին, առտուընէ մինչեւ իրիկուն անտառներուն մէջ պտըտելով, եւ, պառկելէ առաջ, պատուհանը կիսաբաց թողով որպէս զի սարեկիկները զիրենք արթնցնեն.

Եւ այնչափ երջանիկ էին, այնչափ երջանիկ, որ իրենց ամբողջ անցեալը մոռացած էին եւ իրենց կը թուէր թէ միշտ այս գեղջկական խուցը բնակած էին. Ընտանեկան կենաց հրապոյրը տուած էր անոր գեղեցիկ խարտիշուհին, իւր խօլ պտոյտներէն վերադարձին, հոն նետելով իւր հովանոցն անկողնին ոտքի ծածկոցին վրայ եւ իւր ամառուան կոկիկ գլխարկը նարնջենիի ծաղկաց գունդին վրայ.

Այս աղջիկն արդարև առաջինը, միակն էր զոր սիրած էր այսպէս, այսչափ թուլութեամբ, այսչափ վստահութեամբ. Հեզ, լռին, սիրող, և զուտ գողտրիկ, չարաճճի բայց քաղցր աչքերով. կը խենդենար անոր վրայ, անոր արձակած թարմ հոտին, անոր տղայական խօսքերուն եւ անոր բերնին այն խելօք ու լուրջ պզտիկ ծամածռութեան վրայ զոր կ'ընէր երբ մտածում մ'ունենար. Եւ ի՜նչ միամտօրէն այդ աղջիկը զինքը կը սիրէր, և, երբ երկու օր իրարմէ հեռու մնային, իր խոշոր անճոռնի գիրովն, ի՜նչպիսի անուշ նամակներ կը գրէր անոր, զգացումով եւ ուղղագրութեան սխալներով լեցուն.

Երկայն ատենէ ի վեր միտք ունէր այսպէս գիւղ մ'երթալու, եւ երկայն ատենէ ի վեր չէր կրցած. Ինչո՞ւ. Որովհետեւ մարդ քիչ անգամ ազատ կրնայ ըլլալ, եւ մանաւանդ այն գարշելի ստակին համար որ միշտ կը պակսի. Բայց վերջապէս երկուքն ալ վայելած էին լաւ օդեր ու ազատ մթնոլորտ մը. Քաղաքով պղպեղով համեմեալ կանկառներ կերած էին հնգկական կոտեմներով զարդարուած պարտիզին հովանոցին տակ, եւ «Ռիժէնկլէյ» խմած էին, որ մարդուն կոկորդը կը քերթէ. մանաւանդ ծառերուն մէջ չատ վազած էին, ուր մորմենիներ և վայրի եւակներ քաղած էր աղջիկն, և ուր ինք, թէօքրիտի հովիւներէն միոյն պէս, իւր և Մառիայի անուններուն առաջին տառերը փորած էր իւր գմբլիով ցարասիի մը ճերմակ կեղեւին վրայ.

Բայց այս քաղցր ժամերուն քաղցրագոյն վայրկեանն,—այն վայրկեանն որուն յիշատակը դեռ յիշատակ մը պիտի արթնցնէ, քառասուն կամ յիսուն տարի վերջը, ծերունւոյն սրտին մէջ, երբ իւր ցուպին վրայ կրթնած Բրթի-Բռօվանսի աւազին վրայէն պիտի անցնի,— մեկնած օրերուն առջի իրիկունն էր այն, ժամը տասնը մէկին.

Որովհետեւ տեղատարափ անձրեւ կուգար, խոհանոցին շըմնէին առջեւ քիչ մը կեցած էին, մէկն իւր որսի խոշոր կոշիկները չորցնելու համար, և միւսը կարգի դնելու համար դաշտային ծաղկանց այն խուրձը զոր Բարիզ տանել կ'ուզէր. Ցետոյ իրենց սենեակն ելած էին, ուր քիչ մը զուարճացած էին, խնդալով պանդոկապետին կաղ քալուածքին վրայ որ կը լսուէր ցած սրահէն ուր իւր փեղկերը կը գոցէր. Վերջապէս ամէն բան լռած էր. գադրած էր անձրեւն, եւ յանկարծ զգացած էին որ դաշտերու գիշերուան խորին միայնութիւնն ու մեծ լռութիւնը զիրենք կը պաշարէին.

Առանց խօսելու, Մառիա առաւ ձեռքի աշտանակը, դրաւ զայն շըմինէին վրայ, մութ ու ճանճերու բիծերով ծածկուած հայելիին առջեւ, և իւր գիշերուան արդուզարդն սկսաւ. Իսկ նա, մեծ բազկաթոռին խորը թաղուած, ծունկերն իրարու վրայ դրած, կը դիտէր զայն, երջանկութենէ ու յոգնութենէ ընդարմացած.

Եւ այն ատեն է որ, կարծես իւր միտքը գուշակելով, իւր ծունկերուն վրայ մանկամարդ աղջիկն եկած էր նստիլ, իւր փոքր բազուկներուն մէջ առած էր զինքն ու նայելով իրեն չատ մօտէն իւր նուրբ ու անոյշ աչքերով զորս քունը կիսովին կը գոցէր, իրեն ըսած էր, քծնելով ինչպէս տղայ մը որ օրուն կ'ուզէ, և խոնջէնքէն մայրած ձայնով մը՝

«Հիմա եկուր նեննի ըրէ.»

Գ

Այսօր ծերացած է, սիրոյ վէպեր պատմողը, երազներ ծախողը. Փիչ ատենէն յիսուն տարեկան պիտի ըլլայ, մազերն աղ ու պղպեղ, աչքին անկիւնը փոթ փոթ եղած ու ստամքնը խանգարած,—պարկին մէջ գէշ քար մը, ինչպէս կ'ըսեն.

Այս առաւօտ, երբ արթնցած է, բերանը լեղի, և ծանուցման տոմսակը կարդացած է, չէ ուզած նախ այդ թղթման հանդիսին երթալ. Ողբուելե՛լ դագաղն այնպիսի մարդու մը զոր կ'արհամարհէր. Ի՞նչու այդ կեղծաւորութիւնը. «Եղբայրակից» մ'էր, այո,—ի՜նչ անիմաստ բառ—բայց անպիտանին մէկը, վարձկան գրիչ մը. Սակայն գանգատելու պատճառ մը չէր ունեցած այդ խեղճ մարդէն. Ընդհակառակն. Առանց անձնական չահու, պարզապէս ճաշակով, այդ խմբագիրն իրեն ցոյց տուած էր միշտ համակրութիւն մ'որ զինքը կը շիկնեցնէր, վայելուչ կերպով գոված էր և նոյն իսկ գէշ օրերու մէջ եռանդով պաշտպանած էր զինքը. Եթէ ոչ բարեկամ, գէթ ընկեր էին, իրարու ձեռք կը սեղմէին երբ իրարու հանդիպէին, դիպուածաւ, փողոցին մէջ, կամ առաջին ներկայացման. Այո՛, այո՛, պիտի երթար այդ յուղարկաւորութեան. այս քաղաքավարութիւնը պարտական էր հանգուցեալին.

Եւ, նոյեմբերի այս աղտոտ ու անձրեւոտ առաւօտը, կանուխ մը ածիլուած և հագուած էր, ճամպարանօք նախաճաշը ըրած էր—հաւկիթներն ալ թարմ չէին, բրՀ — կառք մը բռնած էր որ թրջուած չուն կը հոտէր, և հասած էր եկեղեցին այն միջոցին որ արարողութիւնները վերջանալու մօտ էին.

«—Զէնքերնիդ վերցուցէ՛ք. բարե՛ւ բռնեցէք.»

Եւ քօղով ծածկուած թմբուկը կը հընչէր.

Զինուորնե՛ր . . . Ա՛, այո՛, պատուոյ խաչ մը կայ գագաղին ծածկոցին վրայ, թաղուողն ատենօք ձեռք ձգած էր զայն քաղաքական խնդրոյ մը ցեխին մէջէն, ուր աղբիկներ ալ խառնուած էին. Եւ բանաստեղծը, քահանային բարձրացուցած սկիհին առջեւ խոնարհած ատեն, ամօթ կը զգայ իւր կարմիր ժապաւէնին համար.

Բայց քանի որ եկած է, մինչեւ վերջը պիտի կենայ. Մեղայ թողութիւնը տուած է քահանայն. Կծիկը կը դնէ. օրհնեալ ջուրը կը սրսկէ, կառքը կը մտնէ և յուղարկաւորաց բազմութիւնը ճամբայ կ'ելնէ դէպ ի թաղերն, բարակ ու պաղ անձրեւին տակ. Ցետոյ, գերեզմանոցին մէջ, յաւիտենական տխրատեսիլ կատակերգութիւնն է որ կը սկսի. այդ մարդիկն որ ճամբան խնդացած են առջի իրիկունն իմացուած գայթակղալից լուրի մը վրայ, և որք ծանր կաղ տրտում դէմք մը կ'առնեն բացուած փոսին շուրջը շարուելով. ծաղրելի պերճախօսն որ առանմարդոյժի մը պէս սուտ կը խօսի, հանգուցեալին վրայ ճառելով, քիչ մը համբաւ շահելու յոյսով. եւ անկիւն մը, մեռելին բարի կենցաղավարութեան վկայ, խոՀած կնիկ մը, որուն սուգը ծպտումի մը կը նմանի եւ որուն արցունքները դէմքին չպարը կ'աւրեն.

Ալ կը նեղանայ ջղային մարդը. կը գուշակէ որ դուրս եկած ատեն անպատուիչ ձեռաց սեղմումներ բաշխելու է ամենուն. կը փախչի դեռ աւելացած, եւ պահուըտելով փառաւոր շիրիմ-ազդարարութիւնի մը ետին որ կանգնուած է նոր ածուութեանց նշանաւոր վաճառականի մը յիշատակին, գերեզմաննոցին ամայի ծառուղիներէն միոյն մէջ կը մտնէ.

Ալ չանձրեւեր. բայց մուրի գոյն այդ երկինքը, ցեխին մէջ ինկած այդ չոր տերեւներն, այն սեւ ծառերն որոնցմէ ջուրը կը կաթկթի գերեզմաններուն վրայ, և վատառողջ այդ հովն, համաճարակ հիւանդութեանց այդ հովն, որ կ'անցնի հեծելով, չարագուշակ է այս ամենն.

Մենասէր երազողն յանկարծ անբացատրելի անձկութիւն մը կ'զգայ. Կը խորհի թէ ալ երիտասարդ չէ ինք, թէ իր կեանքն անապահով է և ժամանակաւոր, և թէ ոչի՛նչ բան է, ոչի՛նչ, իւր համբաւն որուն վրայ իւր «եղբայրակից»ները կը նախանձին, իւր թղթի փառքը. Կ'ըսէ ինքնին թէ քիչ ատենէն երբ զինքն ալ հող դնեն, իրեն ալ միեւնոյն բաները պիտի ընեն ինչ որ ըրին այդ ապականեալ մարդուն, նոյն հրացանի բաներն որք եկեղեցւոյն սալայատակին վրայ պիտի հընչեն, նոյն անտարբեր մարդիկն որք կառքերու մէջ իրենց շնչին գործերուն վրայ պիտի խօսին, նոյն խեղկատակները ճերմակ փողկապով, որոնք գերասանի յուզմամբ մը ափեղջիեղ բաներ պիտի պռռան իւր վրայ, մինչդեռ բարեկամին մէկն իւր հովանոցն անոնց վրայ պիտի բռնէ.

Եւ այնչափ յագեցած է տրտմութեամբ և զզուանօք որ կը փափաքի որ արդէն մեռած ըլլար, որպէս զի ամէն բան վերջանա՛ր, բոլորովին վերջանա՛ր. Օ՜հ, ի՞նչ հանգիստ պիտի ընէ մարդ այդ տեղը.

Այն ատեն, հովին մէջ որ կը հանդայ և որ գեղեցիկ հակելով կուլայ, կը կարծէ լսել—պատասխան իւր ահաւոր բաղձանքին— այն խօսքերն որք իւր կենաց ամենէն պատուական ժամերը կը յիշեցնեն, այն խօսքերը զոր արտասանած են միայն իւր պաշտելի մայրիկն և իւր ամենէն աւելի սիրած բարեկամուհին՝

«Հիմա եկուր նեննի ըրէ.»

ԹՈՒՆՍՈՒԱ ՖՕԲԷ
Թարգ. Ա. Զ.

ՎԱՐԺՈՒՀԻ ՄԸ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մօտակայ գաւառի մը համարգահացուցիչ պայմաններով. Դիմել Աբելեի խմբագրատունը.

ԶՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ
Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Ազա ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս
Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած
Պերճանք, հանգստութիւն և ժամանութիւն ի միասին
ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՒԹԸՈՐ ՍԻՈՐԻՍ
Ն-Բ-ԷԼԷՆ ԿՐԿ-ԷՆ ԲԺԷՇԿ Բ-ԲԷԶԷ ՀԷ-ԱՆԳԱՆՈՅՑ
ԼՈԳԱԱԱՆ ԵՒ ՏՈՒԹ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
Լեղեկարկանութիւն—կախուած—Պարմանարզ
Վարայարգար—Պասած—Լանաբոյժ
Զինավարժութիւն Աբանց
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒՒՆՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒՒՆ
Անարիւնութիւն, Իգէաի, Ջլախուութիւն, Անկարողութիւն, Անգամալուծութիւն, Սաստիկ հիւանդութիւնք, եւն. եւն.
ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆԻ	Բ կարգի 4 ղրշ—Ա կարգի 6 ղրշ	
ՊԱԶՈՒ ՏՈՒՇ	Բ » 3 » —Ա » 5 »	
ՏԱՔԻ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ » 5 » —Ա » 7 »	

Դեղերով լոգարաններու համար դիներէ կը զանազանուին դեղին գնոյն համեմատ.
Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար
մասնաւոր պայմանք 35

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Որ գիտական ինչ ինչ հետազօտութեանց համար երկրորդ անգամ Բարիզ ուղեւորած էր, աստ վերադարձաւ.

Հիւանդներ կ'ընդունի Սամաթիայ կայսարանի մօտ ծովակայեաց տունը ուրբաթ օրերը ձրիաբար. կամուրջի դէմ Քիւչիկեան եղբարց դեղարանը երկուշաբթի և չարաթ օրերը. Լանկա Նարկիլէճեան էֆէնտիի դեղարանը, Պատրիարքարանի մօտ Մանիկեան դեղարանը և Ենի-քարու Սարիմ էֆ. ի դեղարանը ամէն օր.

Կուրծքի և սրտի հիւանդութեանց համար մասնաւոր խորհրդակցութիւնք, ըստ առաջնոյն. 57 18—20

ՏՈՔ. ՊԵՏՐՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ժողովրդեան դիւրութիւն մը ըլլալու համար կը դարմանէ ձրիաբար, ամեն տեսակ և մասնաւորապէս արտաքին ու ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնքն, ամեն օր (բաց ի կիրակէէ) ժամը 2-4 ի Պահէճ գափու Թիւ 18 Ե. Մերճամէթճեան էֆէնտի դեղարանը.
53 10—15

ԼԱՔԷՍ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ
Երաշխաւորեալ Դրամագլուխք
50000000 Ֆրանգ
Ընդհանուր տրծիկալ Բ-ԸՐ Թուրքիոյ
Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ 103
Ն

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան այսարհհռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալ ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր խոսանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

51

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000

Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722

Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համան Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան.

3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Կիրիա ֆրրգասրնա կէսնտէրիմէք իւզրէ պէշ պին չուվալ տագիգին պէհէր գէյէսի գրրդ սէքիզ փարա վէ տէօրթ եիւզ պին գէյէ արփանրն պէհէր գէյէսի եիրմի սէքիզ փարայա թալիպլէրի էօսմէսինէ օյուզ ադօսթօսրն տէօրտիւնճի ճիւմա իրթէսի կիւնի գարարը գամիսի վիրիլիպ ալթընճը բազար իրթէսի կիւնի եիւզէ պէշ թէնգիլի գապուլ օյունճաղընտան պու ֆիլամիյատան թէնգիլ իլէ թալիպ օյանլարրն մադամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օյունուր։

1 ադօսթօս 1890 470

Նօ. 27 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Նամը չէրիֆի, վէ Հալէպ վէ Համա վէ Հումսա պուլունան ասաքիրի Շահանէ խարէսի իչուն սէնէյի մալիյէ իլուլընտան իմթիազարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայա օյունճադ էրզագ վէ սաիրէնին պուրաձա իմթասընա թալիպ օյանլարրն թարիխը ի լանտէն իմթիազարէն պիր հաֆթայա գատար մադամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օյունուր։

1 ադօսթօս 1890 471

Նօ. 28 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզարգ անպարը իչուն միւպայա օյունճադ օյան պին իքի եիւզ գէյէ պիրինճի ֆօձնիչ սրարմաչէլի մմնընճն ադօսթոսրն տէօրտիւնճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը գամիսի վիրիլուպ ալթընճը բազար իրթէսի կիւնի եիւզէ պէշ թէնգիլի գապուլ օյունճաղընտան իմթասընա թալիպ օյանլարրն մադամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օյունուր։

31 թէմմուզ 1890 469

Նօ. 26 3—3

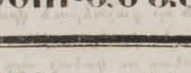

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղիղ ճանապարհ Երիւսալեմ-Ամերիկա Լիվերփուլ և Բոստոն Լիվերփուլ և Ադրիատիկ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գալատիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոմերանիա	4535
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Ալբանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավարիա	6587	Ադրիա	2393
Լեհիստանիա	5517	Պարակասս	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալբերտ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մորոգգո	1855
Շերպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ էրճէնտ Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հալի փաշա խան, Ղալաթիա

85

Ակտ օնատէր Ս. ՅԱՄԱՏՅԱՆ

ՏՊՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒՍՈՒԼԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

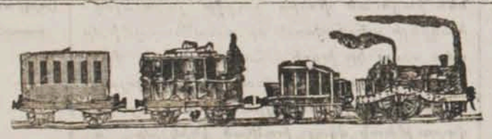

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼՈՎԱ

Կառախսում Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. Ճէպ. թ. 2 Բէյ Էլ.	Կոխ. Ճէպ. թ. 4 Ա.Մ. օր	Կոխ. Խառն թ. 52 Ա.Մ. օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնում	7 20	8 15	7 50
Գումրգաբու			8 08
Եէնի—գուլէ			8 22
Մարգիֆլիզ			8 39
Այասթֆանու			8 52
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			9 03
Սբարթա—գուլէ			9 17
Հաւրլը-էվլ		9 16	10 23
Զարմանճա			11 06
Գազպուճէ	9 50	10 16	11 45
Սինէքլի			12 51
Զէրբէսթէզ ժամանում		12 02	1 33
		12 04	2 00
Զորլու	11 50	12 47	2 50
Մուրատլը—Քէօրքլի			3 38
Սէրքէջէ—Զիֆթիլիք			4 09
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49
Պազարճիք	1 55	2 31	5 35
Բավլա—ջէշմէ		6 16	6 16
Ուզունճէ—Քէօրբիւ		3 57	7 03
Գուլէլի—Պուրկազ		4 15	7 47
Ուրլի			8 13
Ադրիանուպոլիս ... ժամ	4 14	5 09	9 00

Կառախսում Կ. Պոլիս մեկնող	Արեւ. Ճէպ. թ. 1	Կոխ. թ. 3 Ա.Մ. օր	Կոխ. Խառն թ. 123 բաց է Եր. է
		Ժ. վ. Բէյ Էլ.	Ժ. վ. գիշերվան
Սէլանիկ ... մեկնում		6 00	
Սկիւպ		1 49	
Վիէննա	8 25	8 00	կիր. ը. գիշերվան
Պուտապէշթ	2 35	2 40	Սաբաթ.
Պէլգրատ	9 30	1 55	
Նիշ	3 20	5 14	Բէյ. Էլ.
Սոֆիա	9 00	12 16	8 15
		Առաւ.	Երեկոյ
	12 10	3 57	1 00
Պէլօվա ժամ.		4 15	1 50
Պարասիկէ		4 42	2 10
Թոսնար Բաղարճըք ժամ.	2 12	5 35	3 18
Փիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	3 45
Գոսթանդիգա—Սիմանիմա		6 21	4 10
Բաբալը	3 08	6 47	4 54
Եէնի Մահալլէ		7 12	5 17
Գոպանճըք—Հաբէրէյ		8 01	7 10
Թրքնօվա-Սէմէնլի ժամ.	4 33	8 33	7 55
			Կոխ. Խառն թ. 121 Ա.Մ. օր բաց է Եր. է
			Երեկոյ
Թրքնօվա—Սէմէնլի մեկ.		8 01	4 45
Գոպանճըք—Հաբէրէյ			5 45
Եէնի—Մահալլէ		8 38	7 11
Բաբալը	8 32	9 27	8 00
Գոսթանդիգա—Սիմանիմա		9 53	8 56
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 20	9 00
	9 31	10 42	9 30
Թոսնար Բաղարճըք ... ժամ.		11 2	10 50
Սարամիսէ մեկ.		11 58	11 22
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 23	Երեկոյ
		12 24	1 32
		12 48	12 00
		Առաւ.	Երեկոյ
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 29	5 30
Նիշ	8 20	10 04	
		Երեկոյ	
Պէլգրատ	2 45	4 48	
Պուտապէշթ	10 05	1 25	
Վիէննա	3 15	7 15	
		Երեկոյ	
Սկիւպ		1 49	
Սէլանիկ		9 35	

Կառախսում Կ. Պոլիս մեկնող	Արեւ. Ճէպ. թ. 1	Կոխ. թ. 3 Ա.Մ. օր	Կոխ. Խառն թ. 123 բաց է Եր. է
		Ժ. վ. Բէյ Էլ.	Ժ. վ. գիշերվան
Սէլանիկ ... մեկնում		6 00	
Սկիւպ		1 49	
Վիէննա	8 25	8 00	կիր. ը. գիշերվան
Պուտապէշթ	2 35	2 40	Սաբաթ.
Պէլգրատ	9 30	1 55	
Նիշ	3 20	5 14	Բէյ. Էլ.
Սոֆիա	9 00	12 16	8 15
		Առաւ.	Երեկոյ
	12 10	3 57	1 00
Պէլօվա ժամ.		4 15	1 50
Պարասիկէ		4 42	2 10
Թոսնար Բաղարճըք ժամ.	2 12	5 35	3 18
Փիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	3 45
Գոսթանդիգա—Սիմանիմա		6 21	4 10
Բաբալը	3 08	6 47	4 54
Եէնի Մահալլէ		7 12	5 17
Գոպանճըք—Հաբէրէյ		8 01	7 10
Թրքնօվա-Սէմէնլի ժամ.	4 33	8 33	7 55
			Կոխ. Խառն թ. 121 Ա.Մ. օր բաց է Եր. է
			Երեկոյ
Թրքնօվա—Սէմէնլի մեկ.	5 00	8 42	Առաւ. 8 42
Գոպանճըք—Հաբէրէյ ժամ.	5 24	9 06	9 18
Եէնի—Մահալլէ մեկ.	5 29	9 21	9 35
Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	10 33
	6 15	10 17	10 58
Գաբրքէյ			11 32
Ադրիանուպոլիս ... ժամ	7 09	11 13	12 10
			Երեկոյ
			Կոխ. Խառն թ. 51 Ա.Մ. օր
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 23	6 25
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւֆէ)		12 19	8 25
Ուզունճէ—Քէօրբիւ		12 29	8 59
Բաբալը—Քէշ			9 40
Պազարճիք—Եէնի Մահալլէ	9 36	1 50	10 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 10
Սէրքէջէ—Զիֆթիլիք			11 46
Մուրատլը—Քէօրքլի			12 18
Զորլու		3 48	1 16
Զէրբէսթէզ ժամ.	12 12	4 26	2 00
Սինէքլի մեկ.	12 17	4 30	2 25
Լյուլիոյու ժամ.			3 18
Գազպուճէ			4 03
Զաֆարլար	1 57	6 11	4 50
Հաւրլը—Քէշ		6 47	5 51
Պերբիրա—Գուլէ			6 17
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			7 06
Այասթֆանու			7 18
Մարմարա—Իւշ			7 43
Եէնի—Գուլէ			7 57
Գուլէ—Գաբու			8 06
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 15
		Երեկոյ	Առաւ. Երեկոյ

Սառարաձեալ վագրկանները գիշերուան ժամը կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6էն մինչև առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.)

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՍԹԻԲԻՊ—ՍՊԻՇՏԷՆ

Կառախսում թ. 512/522 Սէլանիկէն ամեն օր	Առաւ. ժ. վ.	Կառախսում թ. 523 Վիէննայէն ամեն օր	ժ. վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիէննա մեկ.	8 00
Թեսալոնիկ	6 33	Պուտապէշթ	2 40
Ամաթ օվա	7 10	Պէլգրատ	10 35
Գարասուլու	7 31	Նիշ	5 30
Կիւմիւճէ	7 41		Առաւ.
Կէօրկէլի	8 17	Սպէնշէ մեկ.	10 40
Միռօվան	8 51	Պուգաճէշէ	10 55
Սիթրումիցա	9 00	Պուգաթէ	11 23
Տէմիրգ սարու (Պիւֆէ) ժամ.	9 32	Բրէշօվա	11 40
	9 42	Թուպանճէշէ	12 03
Գրիմօյագ	10 27	Գումանօվա	12 37
Վ.Հինէֆիանօ—Կրատիպ	11 06	Հաւրլայար	1 13
Գիւօրբիւլիւ ... ժամ.	11 53	Իւզգիւլ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49
	12 03		2 01
Զէլէնիգօ	12 51	Զէլէնիգօ	2 37
Իւզգիւլ (Պիւֆէ) ժամ.	1 27	Գիւօրբիւլիւ ... ժամ.	3 20
	1 49		3 30
Հաւրլայար	2 29	Վ.Հինէֆիանօ—Կրատիպ	4 20
Գումանօվա	3 22	Գրիմօյագ	5 03
Թուպանճէշէ	3 53	Տէմիրգ սարու (Պիւֆէ) ժամ.	5 37
Բրէշօվա	4 21		5 52
Պուգաթէ	4 33	Սիթրումիցա	6 20
Պուգանճէշէ	4 57	Միրօվան	6 35
Սպէնշէ ժամ	5 10	Կէօրկէլի	7 19
		Կիւմիւճէ	7 51
Նիշ ժամ.	9 40	Գարասուլու	8 01
Պէլգրատ	4 48	Ամաթ օվա	8 24
Պուտապէշթ	1 25	Թեսալոնիկ	9 01
Վիէննա	7 15	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժամ.	9 35
			Երեկոյ

ԳԻԾ ԻՍԿԻԿԻՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախսում թ. 622 Իսկիզպէն ըստ դէպքի	Առաւ. ժ. վ.	Կառախսում թ. 621 Միթրովիցայէն դէպ Եր. շբ.	Առաւ. ժ. վ.
Իսքիւպ (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մեկ.	7 25
Էյէշտան	8 47	Վրանիցա	7 47
Փարսահանիք	9 42	Ռիլիցա	8 41
Վ.Հանիսվից	10 52	Լիբէֆան	9 36
Լիբէֆան	11 45	Վ.Հանիսվից	10 37
Ռիլիցա	12 37	Փարսահանիք	11 24
Վրանիցա	1 23	Էյէշտան	12 01
Միթրովիցա (Պիւֆէ) ժամ.	1 40	Իսքիւպ (Պիւֆէ) ... ժամ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹՐՔՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախսում թ. 322 Կիր. Դէ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.	Կառախսում թ. 321 Բէ. Դէ. Շբ.	ժ. վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գիւղաց գծին կառախրոց հետ. Սոֆիա Պէլգրատէն մեկ. Նիշէ-բարթի մեկ. Սարամիսէ ժամ կէս.	7 55	Պուրգաս մեկ.	6 00
		Լյուլիյու ... մեկ.	11 10
		Սիլիվրի—Փէրինճը	12 11
		Եէնի—Զագրա	1 12
Կ. Պոլիս-Ա. Պոլս Նժմ.	7 51	Չորլու—Մարմարէնի	2 15
	Առաւ.	Գարարարնար	3 16
Թրքնօվա—Սէմէնլի մեկ.	8 21	Թրքնօվա—Սէմէնլի ժամ.	3 50
Գարարարնար	9 08		Երեկոյ
Բարանէ—Մարմարէնի	10 14	Հաղորդակցութիւն գիւղաց գծին կառախրոց հետ. Պէլգրատ-Սոֆիան մեկ. Նիշէ-բարթի մեկ. Սարամիսէ մեկ. Բէ. Ա. Պոլիս-Կ. Պոլսոյ մեկ.	4 54
Եէնի—Զագրա	11 23		
Սիլիվրի—Փէրինճը	12 21		
Լյուլիյու ... ժամ.	1 10		
Գուրբկազ ժամ.	6 30		8 42

ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՏԷՆԻՇ ԱՂԱՃ

Կառախսում թ. 222 Գէ. Եէ. Շբ.	ժ. վ. Երեկոյ	Կառախսում թ. 221 Բէ. Դէ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.
Տէնէշ—Աղաճ ... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս ... մեկ.	8 00
Ֆէրրէ	1 29	Ուրլի »	8 55
Պիտիչլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Սուֆլի	3 31	Զիմիճիզլա	10 15
Զիմիճիզլա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պիտիչլի	12 20
Ուրլի »	5 46	Ֆէրրէ	1 21
Ա. Պոլիս ... ժամ.	6 40	Տէնէշ—Աղաճ ... ժամ.	2 20
	Երեկոյ		կէս օր

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆն է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելագործելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, ֆնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական յոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ գիւտարարմարութիւնը, ջղային եւ որտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառում։ Կը կասեցնէ կենսական ոյժերու սպառումը եւ կորուստը յառաջ եկած է սաստիկ։

Ջղային տկարութեան եւ սաստիկ հեռեւանցց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլորելի եւ մեծագոյն է։ Մեկամսեայ գործածութեան զգացում մեռեալ եւ ախտանիշը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւծութիւն կ'առեղծէ, արեան մէջ մանրէներով կենսական եւ լեկարական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեղրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացուցնէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տարով հոգեկան եւ առողջ առողջութիւնն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վատահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Աթոռմահամ է, կը զսպէ եւ կը մոռցնէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մ'ի ստեղծ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի զոր ծածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական հանգիստը ամենայն ուղեղին, ջղային գրութեան եւ զգացմանց մէջ։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի զոր ծածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական հանգիստը ամենայն ուղեղին։

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց, Ֆր. 434,419,824·71

Վճարեալ գումար » 152,322,584·88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Գ. ԼԻՈՆԵԼ ՊՈՆՏԻ։

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ. 105

Ընկերութեան սեղանաւորն է Գ. Ս. ԱՏԼԻԷ

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ասելիս կը ըլլի խորհրդանիշն և ա և է կերպով յառաջ եկած սպիներու կամ նշանացոյցն ծաղկի նշաններու, ցանկի, աչքերի թարմ այրուածքի եղեն։

Դէմքին կամայ երեսասարդութեան ամէն հրապոյրներու Գեղեցիկ սեռին ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։ Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Գէյլիս, Ֆրանսիական խան, Պոյիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Իսմէնա Դարուանու, Ղալաթիա, Եր-քոնք գալաթրրմ, Ղալաթայի քովը —Կեդծիներն զգուշանալու համար, դիմել միայն մթերանոցն։ 33

ՊՈՒՏԱԲԻՆԵՐԻ ՄԱՔԻՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջադիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արաւած մեծ միայն ատացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իրը առաջին մրցանակ մաքրողական հանքայնոյ համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ։ կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ մեդալներով։ բայց ասոր բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդեցութեան եւ առաջնութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՈՍՖՈՏԻՆ-ՕՅԼԷՅ ապէիկը վերջերս գրաւուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լիմարն-Հոսբիտալ հիւանդանոցին։ բաց ասած, այս ջուրն արդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսքերանկեր ծրիաքար կը տրուին այս ջրին բոլոր մթերանոցներու, գլխաւոր դեղատանց և Գաւառաբնէրի գրասենեկին մէջ։

Նմանորինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոխուելնան առաջին առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆոսֆոսաւ-Օյլէ-Ֆի մաքրողական ՍՊ Լարին Դարը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

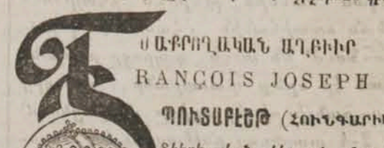

Ս ԱՖԲՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ

FRANÇOIS JOSEPH

ՊՈՒՏԱՊԷԹԻ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Տիեզերական կերպով ընդունուած է իբր անվրէպ ազդեցութեան համար։

ԱՐԼԷՆ ՕԻՐԵՔ ԿԸ ԴԱԼՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէզիքի և Ս. Քրիստոֆորոսի Պոյիս, Ս. Գասդրիտասէ և Ա. Թիֆեա Ալլաթիա։ Ճ. Քանդուզ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Գ. Ֆ. Գէյլիս։ ի Պոյիս։ 34

ՄԱԴԴՈՆԻ

ԿԻՍԱՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍՆՈՒԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՀՈՎԱՐԱՐ ԸՍԹԵԼԻ

Հաշիրու, խուչափոխի բորբոքմանց, ստամոքսի և ուղեղոց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գարլսպատ և Վիէննա 105

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏՍՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Գործունէութիւնք 1889 Դեկտ. ամսոն

Այս ամսուան մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (բոլոր) որք կը կազմեն ապահովագրեալ գրամագլուխ, Ֆր. 5,117,407·50

Բաժիններու գանձ. » 432,287·03

Վճարմանմանուանց առթիւ » 296,100 —

1888 դեկտ. 31ին եղաշիրաւորեալ հասոյթ, Ֆր. 88,469,460·35

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց, Ֆր. 434,419,824·71

Վճարեալ գումար » 152,322,584·88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Գ. ԼԻՈՆԵԼ ՊՈՆՏԻ։

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ. 105

Ընկերութեան սեղանաւորն է Գ. Ս. ԱՏԼԻԷ

ՖԷՐՆԷԳ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քան առաւուան յաջողութիւն Իտալիա, Լիսմերիկա, ի Հնդկաստան, Լիբեանոս և Եգիպտոս —Շքադրամ 1885ի Անվերջայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլբուրնի և Պրուկլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջերը։

ՖԷՐՆԷԳ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ պիտդրրն է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իրը զգուշական դարմանական ճաշակներ երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութիւնց և բալերաի։

ՖԷՐՆԷԳ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը գիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ արթրժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիտդրրներէն և ամէնէն գերազանց, կ'ուզուի ամեն օր ճաշէն առաջ իրը ախորժաբեր։ Հաշէն յետոյ, ապրուստ մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինեի, սիլէի ջրոյ և խոհանոցի հետ։

ՖԷՐՆԷԳ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշաբարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՊՄԻ և ՐԻՖԲԻՆ

107

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻԼԻԿԻ

Ղալաթիա Պէօյուք Մելէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունը Որ արժանաւոր համարում մի ստացած է ի մեզ, այս ձիրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ցրտանական, Լեզգիական, Դերմանական եւ Պէլճիական բերբերու զանազան տեսակներով։

Հետեւապէս իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուած, կիսագեղեցիկ, քալիքօ, քորսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապկի, շապկունկեր, ստամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փարը աղջկանց համար զարդագործութիւն, տուչ։ ցած է ուրիշ տեսակ ամենայն